

TRANSILVANI'A.

FÓIA ASOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA SI CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

ANULU ALU XIV^{-LEA}

1883.

Editoriu: comitetulu Associatiunei.

Redactoriu: secretariu alu Associatiunei: G. Baritiu.

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 4793. -1941.

SIBIIU.

Tipariulu tipografiei archidiecesane.

SUMARIULU

materiiloru cuprinse in „Transilvani'a“ cursulu XIV din anulu 1883.

	Nr. Foiei		Nr. Foiei
O excursiune prin istori'a pedagogiei la Romanii cei vechi de V. Gr. Borgovanu, disertatiune	1—2	Cuventu de salutare cu aceeasi ocasiune de I. Velle	13
Influinti'a religiunei asupr'a culturai omenesci de D. Coltofeanu, disertatiune	1	Necesitatea de a se infintiá biblioteci pe la sate, disertatiune de G. Serbu, Sibiu	14
Conspectu despre stipendiatii si ajutoratii de Asociatiunea transilvana dela urdirea ei pãna la anulu 1882	1	Apelu cãtra publicu in caus'a scõlei de fetitie dela Clusiu dela comitetulu reuniunei de acolo	14
Strainofili'a la romani, poesia	1	Lumin'a electrica	14
Colorile heraldice ale Transilvaniei regulate sub domni'a imperatesei Mari'a Teresi'a	2	Prodromulu Florei romane de Dr. D. Brandza	14
Datorinti'a mameloru faciã de crescerea si educatiunea copiiloru de Sofia Bria	2	Higien'a respiratiunei (corsetulu)	14
Furnic'a apelu pentru propagarea si dezvoltarea industriei de casa	2	Programulu cunoscintieloru ce se ceru pentru gradulu de sublocotenente in reserva	14
Bibliografia: Vechile institutiuni ale Romaniei de Ioanu Brezoianu	2	Dora d'Istri'a (operele ei s. a.)	14
Studii asupr'a constitutiunei Romaniloru de G. G. Meitani	2	Poesii si schitie istorice	14
Incuragiarea industriei nationale dupa „Curierulu finantariu“	5	Cuvinte crestine in limb'a romana de G. Chitiu	15
Economi'a forestiera si proprietatea forestiera de N. Manolescu	5	Viitoriulu instructiunei agricole de I. Pasareanu	15
Coliseulu sau amfiteatrulu Flaviiloru dupa „Vocea romana“	5	Discursulu cu care consiliariulu de curte Iacob Bolog'a cã v.-presiedinte alu Asociatiunei a deschisu in 17/29 Augustu adunarea generala la Brasiovu	17
Inscriptiunile bisericiloru armenesci din Moldov'a de episcopulu Melchisedecu alu diecesei de Romanu	5	Responsulu datu de cãtra protopopulu Ioanu Petricu in numele adunarei si alu locuitoriloru romani	17
Biografi'a episcopului de Buzeu Dionisie Romano de ep. Melchisedecu	6—7—8 9—12	Raportulu comitetului despre activitatea sa de preste anu cetitu de cãtra secretariulu Dr. D. Barcianu	19
Puiu, legenda de Carmen Sylva	6	Solemnitatea anuala a societatiei limbeloru romane din Montpellier de Romanus	19
Doina, originea poesiei poporane la romani de B. P. Hasdeu	6	Cultur'a viiloru, dieciuel'a si philoxer'a. Cultur'a viiloru si a vermiloru de metasa in Romanii'a	19—20
Sessiunea academiiei romane 1883 raportulu secretariului generalu	7	Orasiulu si Castelulu Sinai'a. Solemnitatea intrarei in elu	20
Actulu de fundatiune alu scõleloru nationali romanesci din Brasiovu si legatele concetatiunulu Ioanu Jug'a	8	Din Budgetulu Asociatiunei transilvane pe a. 1884	20
ABCdariu romanescu din sec. XVII de G. Silasi	7	Ornitologi'a poporana romana de S. Fl. Marianu, in doue volume, recensiuine si specimine	20
Adaosu de notitie bibliografice din sec. XVII si XVIII de Aenobarbu (pseudonimu)	9—12	Disertatiune despre necesitatea promovarei si protectionarei meseriloru de parochulu B. Baiulescu	21—24
Cultur'a, concordii'a si labõrea trei arme invingãtoãrie, disertatiune de Ioanu Butnariu	9	Cuventu pronuntiatu de dõmn'a Alexandrin'a Gr. Mateiu la deschiderea scõlei noue de fetitie in Sibiu, 1 Novembre	21
Disertatiune despre Detunãt'a de I. Popu Reteganulu	12	Episõde din pregiurulu Plevnei dela 1877	21—24
Cuvinte stravechi grecesci in limb'a nõstra, de vechiulu profesoru Georgiu Ioanidu	11—12	Èrasi societatea Felibrigiloru	22
Foi periodice scientifice si literarie dupa „Revist'a armatei“	12	Cuventu de deschidere pronuntiatu la deschiderea adunarei generale a despartimentului XI in Tusnadu de vicariulu Barboloviciu	24
Cuventu pronuntiatu de v.-presiedintele Iacobu Bolog'a la deschiderea adunarei generale din Desiu, Augustu 1882	13—14	Cuventu de deschidere dela adunarea din Beccleanu de Augustinu Munteanu	24
		Documente istorice, necesitatea adunarei loru	24

Procese verbali luate in sedintiele comitetului Asociatiunei transilvane tînute in decursulu anului 1882/3.

	Nr. Foiei		Nr. Foiei
Processe verbali ale comitetului Asociatiunei transilvane luate in sedintiele din 22 Decembre 1882, 2 et 3 Ianuariu 1883	2	Processe verbali luate in sedintiele I. II. III. IV. ale adunarei generale tînute la Brasiovu in Augustu 1883	17—18
Procesu verbalu din 16 Martie 1883	8	Processe verbali ale comitetului luate din sedintiele dela 4, 14, 15 si 16 Augustu, preparative pentru adunarea generala	18
" " " 25 Aprilie "	19	Processe verbali ale aceluiasi comitetu din 18 Septembrie si 7 Octobre 1883	20
" " " 1 Iuniu "	14	Procesu verbalu din 15 Octobre si Concurse la stipendii si ajutória	20
Procesu verbalu din 23 Iuniu, 7 et 10 Iuliu cu adaogerea votului separatu in caus'a fondului academiei si a scólei de fetitie si list'a de bani intrati la cass'a Asociatiunei in cursulu anului .	15—16		

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 óle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Disertatiune: O excursiune atenta prin istori'a pedagogiei la Romanii cei vechi, de V. Gr. Borgovanu. — Influinti'a religiunei asupr'a culturii omenesci, disertatiune cetita in adunarea Asociatiunei transilvane din despartimentulu Brasiovului si Trei-caunelor, de D. Coltofeanu. — Conspectu despre stipendiatii si ajutoratii de Asociatiunea transilvana dela urdirea ei pana la anulu 1882. — Streino-fili'a la romani (poesie). — Apelu de prenumeratiune. — Bibliografia. — Anuntiu de abonamentu.

Disertatiune.

O excursiune atenta prin istori'a pedagogiei si a instructiunei la Romanii cei vechi.

Stralucita adunare! Onoratorilor Domni!

Multe disertatiuni, cari de cari mai importante, si mai instructive, si mai interesante, s'au rostitu dela infiintiarea acestei Asociatiuni pana astadi. Abia póte se se afle vre-unu ramu pre terenulu culturalu si literalu, carele se nu'si fi afiatu dela acést'a tribuna onorifica — intr'o directiune séu alt'a pre esplicatoriulu — pre Ciceronele seu! Pre terenulu limbisticu, pre celu alu istoriei nóstre profane si bisericesci, pre celu economicu si socialu cá si pre celu alu artelor frumóse, amu vedutu perandandu-se la acestu locu pre unii din barbati nostri de litere, tractandu unele cestiuni si materii mai importante, de mai mare folosu pentru poporulu nostru in modu parte mai sistematecu, mai scientificu, parte mai practiculu, dupa impregiurarile si indigintiele nóstre locali. Mi se pare, dupa cum 'mi aducu aminte, ér' de cumva gresiescu, ceru a priori scusele onoratei adunari, mi se pare, dicu, cá singuru din sfer'a teologiei cá atari si a pedagogiei, (cari doue ramuri altu-cum au la noi cesti de dincóce de munti pre cei mai multi reprezentanti si cultivatori) nu s'a prea intretienutu onoratulu si alesulu publicu alu adunarilpru generali ale Asociatiunei nóstre.*)

*) Aici ne permitemu a observá, cá fia in adunari generali fia in cele partiali ale Asociatiunei transilvane, disertatiuni si prelegeri din sfer'a pedagogica se potu tine si e de doritu se se cultive ramulu acest'a; din sfer'a teologiei nici decumu. Nu fara grave ratiuni au decretatu fundatorii acestei societati a nóstre; cá cestiuni dogmatice si politice se fia relegate din mediulóculu ei si tinute departe. De nu s'aru fi facutu asiá, ea de multu aru dormi somnulu mortiloru.

Red.

Acést'a e caus'a, stralucita adunare, din care eu — unu neinsemnatu membru din corpulu celu mare alu barbatiloru nostri de scóla, m'amu insarcinatu de buna-voia a Ve intretiené de asta-data puçinu timpu cu unu sujetu de pre terenulu pedagogiei. Si apoi fiindu-cá cestiunile strinsu didactice si metodice cadu numai in resortulu invetiatoriloru si cá atari 'si au loculu numai in conferentiele curatu profesoralu ori invetiatorescu; mi-amu alesu unu sujetu, ce'mi place a crede, cá va interesá in asemenea mesura pre intregu publiculu stralucitu — adunatu aci — fara colóre de profesiune. Cáci rogu-Ve, cine póte remané indiferentu audiendu pomenindu-se in cercarile, faptele si rezultatele strabuniloru nostri — fia acelea de pre ori-care terenu alu vietiei publice?. Séu, cá se fiu scurtu, pre cine nu'lu atrage, si nu'lu misca istori'a trecutulu — acést'a magistra a popóreloru cá si a individiloru!! Cárui'a — din noi — dicu, nu-i voru desteptá, nutri si captivá atentiunea baremu pe câte-va momente incercarile strabuniloru nostri — ale vechiloru Romani — facute pe terenulu 'crescerei si instructiunei tinerimei?! Éca consideratiunile din cari, onorata adunare, mi-amu permis a face inaintea DVóstre „O excursiune séu preumblare atenta prin istori'a 'crescerei si a instructiunei la vechii Romani.“ Dar', considerandu, cá „cei mici se pierdu voindu se imiteze pre cei mari“, dupa cum dice prea nimeritu epicureiculu Phedru (unu contimpuranu alu lui Cicerone) si in urmare cunoscendu-mi de o parte debilele puteri, precum si cam marea cutediare de a fi voitu se pasiescu inaintea DVóstre pentru de a Ve vorbi de aci asemenea unoru barbati ilustru si prea versati in literatur'a clasica si moderna, ér' de alt'a asteptarea-Ve justificata de a fi condusi pre câmpulu celu vastu alu istoriei pedagogiei de cátra unu mai desteru si probatu caleidiu: Ve rogu, Ve imploru indulgenti'a DVóstra façia cu scaderile acestei modeste lucrari, Ve rogu, Ve imploru bunavointi'a, paciienti'a si prefiuit'a atentiune a DVóstre.

II.

Ilustra adunare!

Crescerea la Romani cei vechi, a avut un caracter mai multu familiaru, pre cându d. e. la Greci ea erá publica. Altcum trebuie se insemnu indata aci la inceputu, cá o adevérata viétia familiara in-timpinamu in istoria popóreloru antá'a óra la strabunii nostri — la Romani. Femei'a se bucurá la densii de unu respectu precum nu mai aflamu la alte popóre vechi, si poligami'a nu erá in datina. Sántieni'a casatoriei erá atátu de mare, încátu abiá pre la 520 dela edificarea Romei, va se dica intr'unu periodu de preste doue vécuri se amintesce de primulu divortiu; si apoi se scie (din istoria virtuósei Lucretie), cá violarea pudórei femeiesci a pututu se traga dupa sine in acele timpuri in Rom'a, resturnarea tronului regescu. Economi'a casei erá cu totul treb'a femeii asiá, încátu aci putea dens'a se dispuna dupa bun'a ei chipsuéla si sè se jertfésca virtutiloru casnice: precum: diligentiei, economiei si crescerei prunciloru etc., in cari se destingea atátu de bine matrón'a romana. Inca de timpuriu fórte, se infintiasera in Rom'a si scóle pentru fete. Cunoscút'a intemplanie a Virginiei, de carea se acatiase in modu violentu decemvirulu Apiu Claudiu (479 a. Chr.) si carea, chiaru din motivulu acest'a a fostu ucisa de tatalu seu, pare cá ne indreptatiesce se conchidemu la esistentia scóleloru de fete. Atari scóle se tinea mai alesu in sietre (dughiene), pe pietie séu si pe strade („in triviis“), de unde cunoscintiele càscigate acolo se numiau „triviali“, carea espresiune a remasu pana astadi. Asiá d. e. la noi audimu vorbindu-se (in fostele regimente de granitia) de „scóle triviali“, sub cari avemu se intielegemu scóle elementarie, primarie (cu 2 séu cu 3 invetiatori).

Positiunea mai inalta si mai nobila de carea se bucurá femeii la Romani cá sotia, a fostu si caus'a, cá intre matrónele romane se aflá caractere atátu de distinsé. Fia destulu se amintescu aci de Veturi'a mam'a lui Coriolanu, si pe Corneli'a, mam'a Grachiloru, carea 'si tinea pre fiii sei de celu mai mare tesauru. Mai târdiu cam de pre timpul lui Cesare incepù a scadea viétia femeiloru si a casatoriei asiá, încátu seculu femeiescu nu arare-ori se intrecea cu barbatii in escese, — si matróné virtuóse, cá Porcia (soci'a lui Brutu), si Octavia (sor'a lui Augustu, soçi'a lui Marcu Antoniu) erau o raritate.

Espunerea prunciloru (obícniuta la Greci) la Romani erá fórte rara, si unde se intemplá d. e. din partea celoru mai seraci, se póte presupune, cá se facea cu scopulu si cu speranti'a, cá parintii mai cu stare si fara prunci voru suscepe de ai sei pre cei espusi. Puterea parintésca preste prunci erá si in Rom'a (cá la tóte popórele din vechime) mai fara de margini. Inchisórea, munc'a silnica, zalogirea, vinderea, ba si uciderea prunciloru din partea tatalui se permitea in cele mai multe casuri. Abiá imperatulu Constantinu declará uciderea unui pruncu din partea tatalui seu de pari-

cidiu, si apoi imperatii de mai târdiu — reducerea sub influentia binefacátore a crestinismului — acést'a putere intru adevérú absolutá a parintelui sup'ra prunciloru se'i la simpla disciplina domestica.

Indata dupa nascere examinau prunculu in privinti'a puterei sale de viétia si a sanetatii si'lu puneau diosu inaintea tatalui seu, cá séu sè'lu rice si prin acést'a sè'lu recunósca de alu seu, séu sè'lu lase diosu, ar-tându asiá, cá séu nu vrea sè'lu recunósca de alu seu, séu cá sè se espuna. Cu ocasiunea acést'a invocau consàngenii pre dieés'a *Levana* (dela *le* = a radica), cá acést'a sè se intrepuna la tata si sè's valoreze inaintea lui influinti'a sa in favórea nou-nascuului. In timpurile cele de marire ale Romaniloru mamee insele 'si laptau pruncii, si numai dupa ce le-au coplesit avutiile si lucsul celu fabulosu, incepura cu nutritórele doicele, mame conduse). Dupa siepte luni dela nascere se tinea in familia serbatórea indintiarei (*dentationis*); dupa 1 si 1/2 séu 2 ani, serbatórea intiarcarei, cându se daruia prunciloru mai multe jucarii (*crepundia*). Mamee si nutritórele molcomiau pruncii, cându plangeau cu nisece hori de *leganatu* („*naeniae*“) (de aci póte „*nani, nani* puisioru-lu“ de astadi); ori 'i amenintiau cu „*lupulu*“ (carea esclamatie, se vede cá s'a stracuratu prin atâtea vécuri pana la noi in „*vine lupulu!*“).

Baiatulu (dela 7 ani in susu) se incredintiá unui conducatoriu probatu, de regula in persón'a unui sclavu („*custos*“, „*paedagogus*“), carele avea sè'lu insotiesca pretotindenea, se vigheze asup'ra purtarei aceluia, si in casu de lipsa sè'lu indrepte pre cararea unei cuviintie. In timpul de mai târdiu se putea observá pre langa fiulu parintiloru mai cu stare, adese-ori cate o suita intréga de insoçitori („*concomitantes*“), intre cari si unu sclavu, care 'i ducea càrtile („*capsarius*“). Sórtea acestoru pedagogi erá adese fórte trista, càci eru supusi intru tóte dusiloru si arbitriului fara de margini a domnului si a domnisorului loru. De aci dis'a clasicului: „*Quem dii oderunt paedagogum fecerunt*“ (Diei facura invetiatoriu, pre care 'lu urfra). É de insemnatu in se, cá invetiatorii, cari invetiau cetitul, scrisulu si socotitul (computulu) pre bani — pre plata, de regula erau Greci si cá institutele lor se numiau „*scholae*“ (*σχολή* = recreatiune, repausu, „*otium*“), pentru cá lucrarile acestea formau unu contrastu cu obosél'a, ce o casuiná viétia publica si deprinderile gimnastice. Totu din motivulu atinsu aci se mai numiau atari ocupatiuni de instructiuni si „*ludi*“ adeca „*jocuri*“, de unde pana astadi numirea de „*ludi magister*“ = „*invetiatoriu*“. Instructiunea se tinea de obligatiunile tatalui, si unii Romani fruntasi, precum d. e. censorele Catone, vorbiá inaintea fiului seu cu atata precautiune, cá si cându aru fi fostu de fatia o vestalina si nu se scaldá nici odata cu densulu.

Prim'a educatiune pana la anulu alu 15-lea alu etatii erá mai alesu lucrulu mamei. Dupa implinirea acestui anu primia baiatulu tog'a barbatésca („*toga virilis*“) pre langa nisece ceremonii anumite, cá semnu alu maturitatiei, si trebuia se pórté perulu scurtu. Cu anulu alu

17-lea incepea obligamentul militar; si deprinderile gimnastice, ce trebuia junii se le facea in mare mesura, nu tienteau cultivarea armonica dintre spiretu si corp, nu dezvoltarea si infrumsetiarea acestui din urma, ci numai resboiului si selbatecele jocuri gladiatorice. Si innotatulu se deprindea din motive resboinice, ba si femeile nesuiau se se perfectioneze in acest'a, precum ne arata esemplulu Cloeli'eii (o feta din o familia fruntasia, carea fiindu data ostateca (zalogu) regelui etruscicu Porsena, se furisia noptea si innota preste Tibru in Rom'a. Dar' Romanii credinciosi juramentului o retramisera lui Porsen'a, carele admirandu curagiulu tinerei fete, 'i darui libertatea.

Cantulu inca se deprindea multu si era impreunatu cu joculu; ambe deprinderile acestea, dar' mai virtosu joculu degenerara tare cu timpul, pote dupa esemplulu Greciloru.

Sciintiele matematice la Romani nu erau bagate in sema afara de aritmetica, carea pentru insemnatatea si folosulu ei practic, de si nu era multu pretiuita, celu puçinu o deprindeau.

Cetitulu impreunatu cu scrisulu (dupa unu metodu, despre care voiu vorbi mai diosu) forma — pre langa computu (socotela) obiectulu principale alu invetiamentului primariu. Romanii, cari ambiau dupa cultura mai inalta, trebuiau se mai invetie pre langa limb'a materna inca si limb'a greca, ca un'a, in carea se socotea ca se afla chiai'a pentru margaritariile adeveratei culturi din poemele lui Homeru.

Acestea aru fi, stralucita adunare, ce amu cugetatu de lipsa se amintescu in genere despre crescerea si invetiarea romana; inse pentru ca schitiile acestea se ne dea o icona catu se pote mai fidela despre cugetarea si lucrarea strabuniloru nostri pre acestu terenu — astadi celu mai insemnatu in vietia poporeloru — voiu espune in cele urmatore, intru catu m'au ajutatu isvorele disponibile, totu ce amu pututu afla la scriitorii romani in obiectulu ce ne preocupa, 'mi permitu numai a Ve ruga, ca se binevoiti a Ve reinnoi luarea aminte si se nu'mi luati in nume de reu, ca abusezu atat'a timpu cu patientia DVóstra.

III.

Pre langa Pliniu celu tineru, carele traie pe timpul imperiului (nasc. la a. 62 d. Chr.) si care ni lasa (in epistolele sale catra Hispull'a, sor'a tatalui seu si catra istoriografulu Tacitu) urme si date pretiose despre vietia cea virtuosa din familia romana, precum si despre insemnatatea instructiunei, au mai scrisu la Romani despre educatiunea teoretica si practica cu deosebire Cicerone si Cuintilianu; apoi mai puçinu Seneca, Plutarca si Juvenalu, despre cari — in catu privesce sujetulu de sub intrebare, pe rendu in siru chronologicu in cele urmatore:

1. Cicerone.

Marcu Tulliu Cicerone (nascutu in 3 Ianuarie 648 a. u. e. ori 106 a. Chr.) in Arpinu, unu bunu parin-

tiescu. Elu se tragea din o familia forte vechia, din clas'a calaretiloru („familia equestris“), inse nimene din familia lui n'a purtatu vre-o deregatoria curulica (asiá se numiau cele trei oficii mai de frunte: Consulatu, pretur'a*) si edilitatea curulica). Cicerone se bucura de timpuriu de o crescere escelente atatu din partea activului seu parinte (de asemenea nume), catu si a virtuosei sale mame — Helvia. Si poetulu Archia conduse si regulase studiile lui Cicerone, in catu 'i facu cunoscute productele poesiei si'i corese insusi pang'a incercariloru sale poetice. Cicerone se simti forte de timpuriu aplecatu spre artea oratorica, in carea si facu studie profunde, pana si in Grecia si Asia. Dupa reintorcere in patria ocupu deregatorii diverse in Rom'a, ajungendu pana si consulu (la care trepta nu se inaltase nimene din familia sa, precum aieptasemu mai susu). Ca consuldescoperi si nimici faimos'a conjuratiune a lui Catilin'a. In anulu 56 a. Chr. 'lu esilara dusimani sei demagogici. Reintorcendu-se din esiliu dupa 16 luni, fu tramisu de proconsulu in Cilicia (in Asia mica). Dupa prorumperea resboiului civilu dintre Cesare si Pompeiu, Cicerone se alatura la partid'a acestui din urma. Picandu Cesare, se mai puse odata in fruntea senatului si mediuloci ridicarea lui Octavianu in contr'a lui Antoniu. Dar' Octavianu nu dupa multu facu legatura cu dusimani sei de mai nainte, si fu destulu de nemultiamitoriu, ca se nu dicu reutatosu, in catu puse pana si pre amiculu si patronulu seu de mai nainte in lista acelor'a, cari aveau se se ucida dupa vointia si dorintia partidei republicane. Incercarea lui Cicerone de a scapa prin fuga nu-i succese, si asiá 'si astepta descuragiatu sortea pe — mosia sa Tusculum, unde ucidietorii tramisi anume 'i taiara capulu (7 Dec. 44 a. Chr.). Asia cadiu acestu barbatu insemnatu jertfa politice; „pentru ca“ precum observa unu scriitoriu germanu, „elu a fostu numai oratoru si filosofu, era nu si ostasiu si beliduce.“

De si Cicerone n'a lasatu nici unu opu specialu despre crescere, totusi aflamu in scrierile sale numeroase o multime de idei chiare si de mare insemnatate asupra acestei chestiuni importante, care idei si pana astadi 'si au valorea loru netagaduita. „Educatiunea“, dice Cicerone, „este perfectionarea dispusetiuniloru naturali ale omului“, si o tine cu atatu mai de lipsa, cu catu omulu sta in loculu primu in sirulu fiintieloru create, si apoi fiindu-ca eminentele insusiri ale spiretului seu, si intre acestea ratiunea (pre carea se bazeza virtutea ca perfectiune a acelei'a) pretindu dezvoltare continua si cu grija. „Ca pruncutiu (dice densulu in tractatulu de finib. V. 20. 25.) jace omulu aci, ca si candu n'aru ave nici unu spiritu“; inse indata apoi i se trediescu simtirile. Prunculu incerca a se ridicá, a'si intrebuintia manutiile si incepe a cunoce pre cei

*) Pretorulu era prim'a persona dupa consulu, si administrá justitia. Pre timpul lui Cicerone erau in Rom'a 8 pretori. Edili curulici erau indata dupa pretori, si vighiau preste edificiele publice, mai alesu preste teatre.

din giurulu seu, cari 'lu apera si'lu ingrigiescu. Mai târziu se insocește cu cei de o vîrsta cu densulu, 'i placu jucariile si jucarea — fia impreunate chiaru cu truda si ostenela, intr'atât'a mesura, încatu de multe ori nici pedeps'a nu'lu pôte retiené dela aceea. Incepu pre incepu a observá mai cu deamenuntulu totu ce se afla si se intempla in casa; incepu primele incercari de cugetare, cercetéza dupa numele celor, pre cari 'i vede si' si léga de acesti'a reminiscintiele sale. Acusi i se desvólta instinctulu de activitate, ce se manifestéza la inceputu in incungiuirea repausului; inse mai târziu iá direptiuni mai determinate si innadusiesce pâna si nesuintiele si poftele sensuali. Cicerone arata, ce insemnate mare are giurulu celu mai de aprópe fácia cu prunculu si cátu de tare atérna dela acel'a pâna si pronunsierea chiara, precum si intregu aparatulu de cugetare alu micutiului. Densulu poftește cu deosebire „cultura a adeverata religioasa.“ Fiindu-ca statulu — dice in privinti'a acést'a (in tract. de lege II. 716) se baséza in temeliile sale pre religiune, supusii sei trebuie se ajunga de timpuriu la convingerea, cá dieii sunt domnii si conducatorií tuturoru lucrurilor, si cá densii petrundu pâna si cele mai de in lăintru ale omului. Prin acést'a se scutesce omulu de o pretentiune nebuna, precum si fára de legi, cum dice Thales, „Ómenii trebuie se créda, cá totu ce vedu e plinu, vâsgaie de diei.“ Atunci voru vietui mai onestu decátu cându aru petrece in templele cele mai sante.

Frumosu se esprima Cicerone despre premiare si pedepsire, cá mediulóce de crescere asiá, încatu nu me potu retiené a nu aduce aci baremu urmatóriele spicuri: Ori-ce pedépsa, dice elu (De ofic. II. 25.) fia verbala ori in fapta, nu trebuie se contiena nimicu insultatoriu, pedéps'a se fia amesurata culpei si in casuri analoge aceasi. Chiaru pentru acést'a trebuie se ne ferimu a pedepsí maniosi, ori in alta stare anormala, pentru cá fiindu iritati, e cu neputintia a nimerí mesura adeverata intre prea multu si prea puçinu. Nici chiaru cându dojenimu, se nu amestecamu mani'a cu neplacerea ce o simtimu atunci, si celu dojenitu insusi trebuie se observe, cá amaratiunea si neplacerea ce se esprimu prin imputarile nóstre, si noue insine ni-a custatu lupta si invingere spirituala neplacuta, si cá numai pentru binele seu ne-amu pututu hotari la asiá ceva.

Dintre Romani totu Cicerone a fostu, carele a reflectatu si pretinsu susu si tare, cá individualitatea junelui trebuie bine considerata in cultivarea dispusetiunilor sale spirituali si morali. Se priveghieze, dice densulu, cei chiamati si incredintiati cu educatiunea si instructiunea, cá in cotro se apléca si conducu pe fia carele dispusetiunile sale naturale. Individualitatea sa propria se si-o cultive fia-carele si se nu probeze, cum 'i stau penele straine; asiá dar' fia-carele sè-si examineze dispusetiunile si inclinarile sale, si cu tóta scrupulositatea sè se nesuieasca a'si cunósce, precum insusirile sale cele bune, asiá si scaderile sale. „Cultura memoriei inca o recomanda Cicerone cu multa staruintia prin invetiarea tim-

puria a unoru viersuri potrivite. Gimnastic'a nu o baga in séma.

Cine nu pôte vedea chiaru si numai din acestea escerpte scurte, cá Cicerone a avutu, de si in miniatura cum se dice astadi, idealulu crescerei adeverate intr'unu timpu, cându mai cu totii chiamati si nechiamati la cárm'a afaceriloru in Rom'a — jertfiu si se inchinau placeriloru sensuali! Dar' se vedemu acum, ce dice in obiectulu nostru

2. Senec'a.

Luciu Annaeu Senec'a (nasc. in an. 2 d. Chr. in Cordov'a ori Cordub'a Spaniei), se bucurá in Rom'a sub conducerea tatâne-seu de o crescere bine ingrigita. Tatalu seu voiá sè'lu faca oratoru, ci densulu schimbà profesiunea acést'a cu cea de filosofu si cá atare ascultà pre Soñion dintre Pytagoreieni, pre Attalu dintre Stoici si pre Diogene Chyniculu. Densulu ajunse a fi invetiatoriulu lui Nerone; inse a avutu unu sffirsitu tragicu (cá si Cicerone), cáci invinuindu-se a fi fostu partasiu la conjuratiunea lui Pisone, a fostu condamnatu la mórte (an. 65 d. Chr.). Parerile lui Senec'a despre crescere se potu reasumá in urmatóriele: Prunculu e aplecatu dela natura spre reu, si ori-ce educatiune are numai atát'a pretiu, încatu ajuta si favoriséza curatieni'a moraluriloru, iubirea de adeveru si domnirea asupr'a patimeloru. Nu cunoescintie multifarie e scopulu invetiarei, ci pregatire si cultivare pentru viéti'a practica; apoi esemplele ducu mai curendu la scopu, decátu nisce regule simple. Invetiatoriulu celu adeveratu, dice densulu, se cultiva mereu si in modu totu mai indeplinitu prin insasi instructiunea sa, precum si prin indemnulu si esperientiele impreunate cu aceea („docendo discimus“).

Junimea timpului seu 'i imple inim'a de grigia, si judecat'a lui despre dens'a ne aduce aminte de satiriculu Juvenalu (despre care mai in diosu) „spiretulu junimei nóstre otiose, dice Senec'a, e molesitu, si nu se mai pôte escitá prin nesuintie si lucrari onorifice; somnulu, nepasarea si inca mai reu decátu acestea: amblarea si deprinderea in lucrurile rele a cotropitu inimele. Cu cántari si jocuri nemorali 'si petrecu molatecii timpulu; incretirea perului, lingusiri netrebnice si emulatiunea in petrecherile cu femei, éca idealulu juniloru nostri!

(Va urmá).

Influinti'a religiunei asupr'a culturei omenimei.

(Disertatiune cetita in adunarea Asociatiunei transilvane din despartimentulu Brasiovului si Trei-scauneloru, tinuta in Brescu la 11/23 Iuliu 1882, de D. Coltofeanu).

Déca aruncamu o privire asupr'a genului omenescu, urmarindu-lu in trecutululu seu, in desvólta sa primitiva, pâna unde ne ducu istori'a si filosofi'a speculativa, vedemu

că omenimea cu prim'a familia inca a si trebuitu sè'si ridice privirea sa de pe pamentu spre ceriu, a trebuitu se simtia spiritulu seu o dependentia óre-care de nisce puteri mai inalte.

Déca simtiementulu acest'a este unu ce esentialu si innascutu in fiinti'a omenésca, séu déca se intempla nisce revelatiuni nemediulocitu divine, cari prin traditiune continua trecu dela o generatiune la alt'a si din timpu in timpu érași se reinnoescu, séu déca chiaru spiritulu printr'o cugetare adenca a devenitu la ide'a unei fiintie supreme, — acestea tóte se le lasamu de ocamdata necercetate.

Inse chiaru fenomenele naturei visibile destépta cugetarea spre puteri nevisibile, dupa cum si-a creatu firea omenésca dupa conceptiunile sale. Intiepletiunea cea mare si ordinea admirabila a creatiunei; efectulu celu puternicu exercitatu de fenomenele naturei asupr'a omenimei uimite si inspaimentate la privirea acestor'a; pe lãnga aceea recunóscerea slabiciunei individuale, privirea amiciloru murindi si aducerea aminte de ei si de stramosi; — tóte acestea trebuiau se escite inim'a omenésca, cá sè-si caute intre aceste schimbari si valori viscolóse ale vietii clatinate, sè-si caute dicu, puteri mai inalte spre a se întórce càtra densele cu vr'o recunoscintia, séu implorare de radimu si ajutoriu, spre a trece nevatematu preste marea vietii. Prim'a familia dara a fostu prim'a comunitate religiósã, cá se me esprimu asiã, celu dintãiu tata de familia a fostu si celu dintãiu preotu si jertfitoriu de rugaciuni séu multiamita; séu chiaru de nisce daruri evlaviose in numele familiei ce representã.

Pe cându se inmultí inse famili'a, formãndu-se ginte dintr'ens'a, capeta si cultulu religiosu o estensiune mai mare, servindu cá mediulocu de legatura intre gintea rudita, inca mai inainte de a fi inlocuitu patriarchatulu prin principatu si regatu. Vocea semintiloru, istori'a ne arata, cá nici unu poporu, nici unu statu alu lumii vechi n'a esistatu, care se nu fi avutu o religiune óre-care, ce se deosebiã, dupa cum si natur'a érá mai vióia séu mai impunetóre, datinile mai blãnde séu mai crude si necultivate, si in fine dupa cum si viéti'a poporului se miscã inca pe firulu naturei, séu trecuse intr'unu stadiu de desvoltare óre-care. Rom'a ferox avé lipsa de nisce diei mai stricti si mai aspri, cari nu respingean cu totulu chiaru nici jertfele de ómeni, se bucurau celu puçinu totu-déun'a de jocurile cele crude si sãngeróse ale gladiatoriloru. Totu istori'a ne arata, cá desvoltarea genului omenescu in directiunea sa principala a urmatu dupa cursulu sórelui. In Asi'a si in vecinulu Egiptu a in-floritu mai antãiu o cultura, asiã si religiunea acestoru indigeni au ajunsu mai antãiu la o desvoltare óre-care, diferindu mai multu séu mai puçinu de cele ale altoru popóre. Altcum s'a formatu cultulu divin in câmpile cele departate ale Asiei, altcum in desierturile ferbinti ale Africeii, altcum in vaile poetice ale Greciei si érași altcum la Scyti si la alte popóre.

Nu voiu se vorbescu despre diferitele religiuni ale popóreloru amintite, cáci nu'mi este acest'a scopulu, ci dupa-ce amu espusu linialmente, cum a devenitu omulu

la religiune, ce l'a impinsu spre acést'a, se vedemu acum'a cá necesitatea religiunei ce a simtit'o omenimea, precum amu vediutu dela inceputu, se vedemu dicu, cá religiunea nu a avutu si nu esercéza ea o influentia óre-care asupr'a omenimei, asupr'a culturai ei? — cáci si cestiunea acést'a resulta din scopulu religiunei.

Facéndu o reprivire istorica asupr'a popóreloru lumii vechi, vedemu cá religiunea si ací si-a jucatu rolulu seu principalu, stãndu in strinsa legatura cu viéti'a statului si a poporului, asupr'a càror'a a exercitatu o influentia fórté mare. Mergéndu la Egipteni, aflamu cá totulu si-a avutu fundamentulu in religiune. Intrég'a viétiã in privinti'a politica, morala, economica si scientifica érá redusa la elemente religióse. Nu salutau ei in totu anulu pe dieulu inundatoriu cu o búcuria sãntã? Nu érá tóta sciinti'a si art'a unu daru alu dieiloru lor si depusu in manile castei preotiesci, cá un'a ce sta mai aprópe de diei? Nu stã administratiunea si constitutiunea in o atingere continua si efectu reciprocu cu religiunea comuna a tieriei? Se trecemu inse la alte popóre, care stau mai deschise unei priviri scrutatóre, la popórele Europei si adeca mai antãiu la Greci. Ací tóte tractatele statelor se incheiau sub scutul dieiloru, aducéndu-se jertfe, ba chiaru si legislatiunea stã celu puçinu in timpii cei mai vechi totu-déun'a in legatura cu religiunea. Astufeliu 'si capeta Lycurg thesele sale dela dieulu din Delphi si mintaurului din Cret'a i se pregatira cu ocaziunea acést'a nisce bucate sãnte.

Trecéndu la Romani, apoi ni se constata si mai tare aceea, ce privirea scrutatóre ne-a aratatu despre celelalte popóre ale lumii vechi. Nicairi n'a fostu asiã impletita religiunea in viéti'a interna a statului cá in Rom'a. Intim'a convenire a lui Numa Pompiliu cu dieiti'a (nympha) Egei'a, 'i sãnti institutiunile sale, si legãndu elu viéti'a statului de nisce puteri mai inalte, administratiunea esterna pe de alta parte de vointi'a dieiloru, dete o astufeliu de putere statului, in càtu pe lãnga tóte calamitatile ce de multe ori amenintiau statulu romanu, totu nu cadu, ci din contra, se estinse totu mai tare, strabaténdu in cele din urma cu armelei victorióse pãna la marginile estreme ale lumii. Pe cându incepura inse a disparea sentimentele religióse suprimate prin influenti'a unei filosofii frivole, carea produse cu deosebire intre cei culti, — cá se dicu asiã — necredintia, cadiendu cu acést'a si virtutea si luãndu moravurile modulu de viétiã, sciinti'a si art'a o alta directiune, — in aceste impregiurari dicu, bratiulu celu puternicu alu giganticei Rome incepe a slabí; lumea inse 'si deschide bratiile spre a primí o alta religiune regeneratóre, mai perfecta, religiunea crestina, carea dupa ce strabate si preste fruntariile imperiului romanu, dupa ce triumféza si ací suindu-se pe tronulu Cesariloru si fiindu primita in cele din urma cá religiune de statu, se apera cu vigóre inca unu timpu indelungatu in contr'a dissolutiunei interióre a imperiului.

Amu vediutu asiã dara, cá si la cei vechi pãna cându lumea a fostu petrunsa de simtiementele religiunei, acést'a a exercitatu influentia mare asupr'a omenimei, in diferite

privintie; mai puternica inse a avutu si are religiunea crestina, cá cea mai perfecta, carea cu dreptu se numesce unu factoru principalu chiaru alu civilisatiunei moderne. Inca pe la finea seculului IV si pe la inceputulu seculului V biseric'a cu institutiunile sale a fostu puntea civilisatiunei intre lumea romana si cea barbara. Ea a atacatu óre-cum barbari'a prin tóte capitele ei cá sè o civilizeze, însuflându-i in inimele cele feróse simtiemintele blandetiei si ale infrènarei si aducèndu astufeliu in sinulu seu popórele acestea, avisându-le spre o alta viétia pacifica si umana. In ori-ce timpu, in ori-ce locu, religiunea s'a glorificatu cá a civilisatu popórele. Ea, religiunea crestina a schimbatu omulu interioru, a schimbatu sentimentele sale, a regeneratu pe omulu moralu, pe omulu intelectualu. Este nedisputabilá influinti'a puternica si binefacátóre a religiunei asupr'a omenimei, cu deosebire in educatiune, cáci aci, in stadiulu copilariei, trebuie sè se sadésca sentimentele religióse, fric'a Domnului, mai la inceputu de tóte, carea desvoltata si nutrita in modu corespundietoriu in inim'a copilului, — este inceputulu intieptiunei, si motivulu celu mai puternicu spre moralitate. Religiunea e unu factoru principalu, care inca contribue la bun'a resolvare a problemei educatiunei. Numai prin ea se intaresce, prinde radecina in omu moralitatea, adeverat'a caracteristica a demnitatiei omenesci. Filosofi renumiti au recunoscutu acést'a si Kant definesce religiunea din partea acést'a a ei dicèndu cá „este cunoscenti'a datorintieloru morali cá a unoru porunci ddieesci.“ Religiunea prin preceptele sale contribue la intarirea consciintiei, cáci ea impune sevírsirea binelui si ocolirea reului cá nisce datorintie sànte, cá voi'a lui Ddieu, celu dintàiu remunerându-se, éra neimplinirea celui de alu doilea atragèndu in urma'si eterna condamnare. Déca s'a intaritu omulu prin principii religióse morali si s'a deprinsu a urmá consciintiei sale, vointi'a lui nu se mai abate dela boldulu acel'a internu, dela vocea consciintiei, ci 'i urméza totu-déun'a si astufeliu se forméza in omu caracterulu moralu, decórea culturei spirituali. Unii dicu, cá moral'a e independenta de religiune, cá deosebirea binelui si a reului, obligarea de a face bine si a evitá reulu, sunt legi, pe care omulu le cunósce din propri'a sa natura asiá de bine, cá si legile logicei si au in omu principiulu loru, cá si in viéti'a practica aplicarea loru.

Dara dupa ce amu datu moral'a independintii sale, o cestiune se revolta in spiritulu omenescu: de unde vine moral'a si unde ne duce ea? Acea obligare de a face bine este ea o fapta izolata fara autoru, fara scopu? Nu ascunde, séu mai bine, nu destépta ea in omu cugetarea despre unu destinu, ce trece preste acésta lume? Reflexiunea acést'a a spiritului omenescu spre cercetarea isvorului moralei, inca ne duce la usi'a religiunei, si astufeliu vedemu cá si moral'a 'si afla bas'a in religiune. Moralitatea este conditionata de religiune si cá atare numai atunci 'si ocupa terenu siguru in inim'a omului, déca inca sub timpulu educatiunei s'a desvoltatu in elu o religiositate adeverata. Religiunea dara este isvorulu moralitatii; pentru aceea trebuie a se pune unu mare pretiu pe dens'a, cá un'a ce are de directiune in intrég'a

viétia omenésca si de aceea i se si adscribe insemnatarea cea mare pentru viétia in generalu si in deosebi pentru educatiune. Cându unu copilu d. e. 'si scutura încatu-va influinti'a educatorului seu de pe gátu si incepe a nu mai fi controlatu de acest'a in vointi'a sa, in faptele sale, — putemu dice cá ceea ce 'lu retiene de nu scapeta cu totul dela calea cea buna, e mai cu séma simtiulu de onóre, simtiulu religiosu de care a fostu petrunsu mai inainte si bunele moraluri in care a crescutu. Cáci cu dreptu cuventu se póte dice, cá déca religiositatea nu si-a càstigatu basa in cine-va inca din cas'a parintésca, apoi de unu atare omu puçinu se va lipi atátu in studiulu càtu si in viéti'a lui ulterióra.

Unu ce esentialu, ceea ce pune coróna asiá dicèndu religiunei crestine, si nu trebuie prin urmare trecut cu vederea, este principiulu de libertate, pentru care omenimea s'a luptatu atàti'a secolu si se mai lupta si astadi. Cându libertatea a lipsitu ómeniloru, religiunea s'a insarcinatu a o inlocuí; vocea popóreloru avisá in astufeliu de casuri biseric'a si ea interveniá. Prin evulu mediu, popórele nu erau in stare de a se aperá, de a'si pretinde respectarea drepturiloru loru in contr'a violarei civile, si religiunea intreveniá in numele ceriului. Ea s'a luptatu cu energia pentru imbunatatirea si delaturarea vitieloru starei sociale, de e. in contr'a sclaviei si delaturarea acestei'a in parte inca este meritulu religiunei. Unu adeveru despre acést'a ne oferesce si impregiurarea, cá cea mai mare parte din formulele de liberare in diferite epoce, se forméza pe unu motivu religiosu. Chiaru in numele ideiloru religióse, alu sperantiei viitóre, alu egalitatii religióse a ómeniloru se pronuntiá mai totu-déun'a libertatea.

Dara nu numai in cultur'a morala, ci si in cea intelectualu, aflamu cercetându istori'a din alu V pàna in alu XVI secolu, cá religiunea a ocupatu unu terenu considerabilu. In intervalulu acest'a aflamu, cá teologi'a posede si dirige spiritulu omenescu; tóte opiniunile sunt impreunate dela teologia; cestiuni filosofice, istorice si politice chiaru se considerá sub unu punctu de vedere teologicu. Biseric'a, cu deosebire cea occidentala o vedemu atátu de suverana in ordinea intelectualu, încàtu si sciintiele matematice si fisice sunt necesitate sè-si plece capulu doctrineloru ei. Pentru aceea se imputa in càtu-va, cá religiunea aru fi statu óre-cum in calea culturei, avisându cugetarei ratiunei unu pragu, dela care mai departe sè nu tréca si oprindu astufeliu nisce invetiaturi, pàna aci necunoscute, sub pretextu cá contradicu cu s-t'a scriptura. Acestea inse nu se potu referi la religiune, cáci ea cá atare nu impedece, din contra promovéza cultur'a; si déca totusi s'a intemplatu asiá ceva, apoi aceea a urmatu din capriciulu si slabiciunea unoru capi bisericésci.

Nu voiu se ostenescu atentiunea prea stim. publicu cu o desbatere mai larga a temei de fatia, nici timpulu nu mi-aru ajunge spre acést'a, — si dupa permiterea celoru dise, cugetu a fi destulu de invederatu, cá religiunea esercéza o mare influinti'a asupr'a culturei morali, cu deosebire a omenimei. Nici-unu statu, nici unu popóru nu

aflam în tota istoria, care se nu fi avutu vr'o religiune, căci fără acést'a n'a pututu nici că pôte esistá; apoi de sí religiunile cele vechi nu avéu nisce principii religióse-filosófe, ba inca sí valóre ethica numai într'unu gradu mai micu, decâtu cum recunóscemu noi religiunei ddieesci, cu tóte acestea nici un'a din ele n'a fostu fara vr'o referința la viéti'a morala. Dieii iubiau pretutindeni pe cei diepti si credinciosi si prin porunc'a loru se sántiau moravurile si datinele cele bune. Chiaru nici ide'a despre esplata si pedépsa nu erá cu totul straina, căci ce erá altu-ceva Elysiul si Tartarulu? inse acestea, pe câtu eau de nedemne, pe atátu si de nechiare. Oricum a fostu religiunea si a popóreloru vechi, totu s'a recunosutu si in dens'a o influintia óre-care binefacátóre; pentru aceea si vedemu la Greci si Romani, că si aceia, cari prp filosofia si cultura mai adenca si-au cástigatu nisce idei mai chiare despre ddieire, inca vorbiau cu o reverința si respectu despre religiune. Nici o distractiune, ni unu timpu, nici o fapta nu-i bucurá mai multu, decâtu cndu vedeau facéndu-se ceva in onórea loru. Dar' ape o religiune perfecta cá cea crestina, care ni-a dat'o inssi Christosu, fiulu lui Dumnedieu si care in tóte impigiurarile fatali, in adversitatile ce le intempnamu, neservesce de rađimu si consolatiune, o astufeliu de religiune, care ne impune cunoscinti'a nóstra individuala si acomodarea vietii amesuratu demnitatii omenesci, o religiune cá acést'a câtu este ea de preferitu, si considerám tóte cele premise, cum trebue ea imbratiosiatá, petru cá se ne putemu adumbrí la radiele-i binefacátóre ce minéza si incaldiesce inim'a si mintea omenéscá.

De a fi totu-déun'a omenimea petrunsa de adeverate sentente religióse si condusa de preceptele religiunei, că sè'i serve de luceferi conducatori in tóta viéti'a. Un poporu adaptu cu simtieminte religióse, sta neclatitu in mediulocu valoriloru furtunóse, prin care innóta adese si credinti'a in Ddieu si provedinti'a, intaresce picior' lui, 'lu ridica preste valuri si le calca nevatematu, ana cându ajunge la limanulu doritu.

Brescu Iulie 1882.

Demetriu Coltofean,
preotu.

Conspectu

despre stipendii si ajutoratii etc. Asociatiunei transilvane roman dela urdirea Asociatiunei in anulu 61 pàna la anulu 1882.

I. Stipendii.

Ioanu Dragomiru, studentu de filosofia, pro 1862/3—1864/5 à 300 fl., pro 1865/6 à 150 fl. . . . . 1050 fl.
(In Romani)

Nicolae Popu, din Sibavu, studentu de filosofia, pro 1862/3—1865 à 300 fl., pro 1865/6 à 150 fl. 1050 „
(Profesoru, membru ordinariu).

Ioanu Cosieriu, jura, pro 1862/3 à 100 fl. . . . . 100 fl.
(Membru ord. pàna in 1878/9).

Moise Branisce, din Cincu, jura, pro 1862/3—1863/4 à 100 fl. . . . . 200 „
(Membru ord. pàna in 1875/6).

Iosifu Crisanu, din Abrudu, jura, pro 1862/3 à 100 fl. 100 „
(Advocatu, membru ord. pàna 1872/3).

Procopiu Lazaru, jura, pro 1862/3—1864/5 à 100 fl., pro 1865/6 à 50 fl. . . . . 350 „
(Repausatu).

Mihailu Strajanu, gimnasiu, pro 1862/3 à 50 fl., jur'a. pro 1863/4 à 100 fl. . . . . 150 „

Aurelu Isacu, gimnasiu, pro 1862/3 à 33 fl., pro 1863/4—1864/5 à 50 fl. . . . . 133 „
(Advocatu, membru ord. 1877/8).

Nicolau Maieru, din Rehou, gimnasiu, pro 1862/3 à 50 fl. . . . . 50 „
(Profesoru, membru ord.)

Nicolae Ben'a, gimnasiu, pro 1862/3—1864/5 à 50 fl. 150 „
(Reposatu).

Antoniu Schiau, din Toparcea, jura, pro 1862/3—1863/4 à 50 fl. . . . . 100 „
(Fiscalu r. u.).

Comanu Chicea, din Cacov'a, jur'a, pro 1863/4 à 100 fl., pro 1864/5 à 33 fl. . . . . 133 „
(In Romani'a).

Gerasimu Candrea, din Neagr'a, jura, pro 1863/4—1864/5 à 100 fl. . . . . 200 „
(Advocatu, membru ord.).

Ioanu Nichit'a, jura, pro 1863/4—1866/7 à 100 fl. 400 „
(Membru fundatoru).

Nicolae Olariu, din Poian'a, gimnasiu, pro 1863/4 à 50 fl., jur'a, pro 1864/5—1865/6 à 100 fl. . 250 „
(Advocatu, membru ord. pro 1873/4).

Ioanu Micu, gimnasiu, pro 1863/4—1864/5 à 50 fl. Fondulu Asociatiunei . . . . . 100 „

George Muresianu, din Brasiovu, gimnasiu, pro 1863/4—1864/5 à 50 fl. Fond. Asociat. . . . . 100 „
(A repausatu).

Ieronimu Gheaj'a, gimnasiu, pro 1864/5 à 50 fl., jura, pro 1867/8 à 80 fl. din fond. Asoc. . . . 130 „

Dionisiu Badesiu, gimnasiu, pro 1864/5 à 50 fl., jura, pro 1866/7—1868/9 à 300 fl. din fond. As. 950 „
(In Romani'a).

Stefanu Torpanu, gimnasiu, pro 1864/5—1865/6 à 50 fl., pedagogia, pro 1866/7—1867/8 à 350 fl. din fond. Asoc. . . . . 800 „

Ioanu Siandru, jura, pro 1864/5 à 66 fl. din fond. As. 66 „

George Russu, jura, pro 1864/5—1867/8 à 100 fl. din fond. As. . . . . 400 „

Andrieu Cosm'a, gimnasiu, pro 1865/6 à 50 fl., jura, pro 1866/7—1867/8 à 100 fl. din fund. As. 250 „
(Pretoru, membru ord.).

Ioachim Fulea, gimnasiu, pro 1865/6 à 50 fl. din fond. Asociat. . . . . 50 „
(Advocatu).

George Munteanu, pedagogia, pro 1866/7—1867/8 à 350 fl. din fond. Asoc. . . . . 700 „

Ioanu Piso, jura, pro 1866/7 à 80 fl. din fond. As.	80 fl.	Auxente Muresianu, gimnasiu, pro 1871/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 fl.
Eduardu Nemesiu, jura, pro 1867/8 à 100 fl. din fond. Asoc.	100 "	Nicolae Neamtii, gimnasiu, pro 1871/2 à 50 fl., pro 1872/3—1873/4 à 60 fl. din fund. Asoc.	170 "
George Vintila, agronomia, pro 1867/8—1868/9 à 330 fl. din fond. Asoc. (Silvanistu, membru ord. pro 1872/3).	660 "	Ioanu Turcu, gimnasiu, pro 1861/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Iosifu Maximu, reala, pro 1867/8—1868/9 à 50 fl. din fond. Asoc. (Profesoru, membru ord. pana 1879/80).	100 "	Demetriu Munteanu, reale, pro 1871/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Constantinu Popoviciu, reala, pro 1867/8—1868/9 à 50 fl. din fond. Asoc.	100 "	Ioanu Gog'a, gimnasiu, pro 1871/2 à 50 fl., pro 1872/3 à 60 fl. din fund. Asoc.	110 "
Demetriu Fodoru, jura, pro 1868/9 à 100 fl. din fond. Asoc.	100 "	Radu Balasiu, comerciu, pro 1871/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Constantinu Coti, jura, pro 1868/9 à 100 fl. din fond. Asoc. (Repausatu).	100 "	Elia Danila, jura, pro 1871/2—1872/3 à 1 150 fl. din fund. Asoc.	300 "
Nicolae Prosteanu, jura, pro 1868/9 à 80 fl. din fond. Asoc. (Repausatu).	80 "	Mihailu Russu, jura, pro 1871/2—1873/4 à 150 fl. din fund. Asoc.	450 "
Petru Emilu Prodanu, filosofa, pro 1868/9—1870/1 à 300 fl. din fond. Asoc. (Repausatu).	900 "	Ioanu Baiulescu, tehnica, pro 1872/3—1874/5 à 400 fl. din fund. Asoc.	1200 "
Ioanu Marcusiu, filosofa, pro 1868/9—1870/1 à 300 fl. din fond. Asoc. (Repausatu).	900 "	Adamu Sirliancanu, gimnasiu, pro 1872/3—1873/4 à 60 fl. din fund. Asoc.	120 "
Nicolae Calefariu, gimnasiu, pro 1868/9—1869/70 à 50 fl. din fund. Asoc. (Doctoru de medicina, membru ord.).	100 "	Aurelu Iechimu, gimnasiu, pro 1872/3—1873/4 à 60 fl. din fund. Asoc.	120 "
Lazaru Bosioroganu, gimnasiu, pro 1868/8 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "	George Ocaci, gimnasiu, pro 1872/3 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Nicolae Gallu, tehnica, pro 1869/70 à 200 fl. din fund. Asoc. (In Romani'a, membru ord.).	200 "	Marcu Munteanu, reale, pro 1872/3—1874/5 à 60 fl. din fund. Asoc.	180 "
Mihailu Bas. Lazaru, din Avrigu, gimnasiu, pro 1869/70 à 50 fl., tehnica, pro 1870/1 à 300 fl., pro 1871/2—1874/5 400 fl., pro 1875/6 à 500 fl. din fund. Asoc. (In Romani'a, membru ord.).	2450 "	Ioanu Pamfile, reale, pro 1872/3 à 60 fl., pro 1873/4 à 30 fl. din fund. Asoc.	90 "
Nicolae Fagarasianu, reala, pro 1869/70—1870/1 à 50 fl. din fund. Asoc.	100 "	Petru Neamtii, reale, pro 1872/3 à 60 fl. din fond. Asoc.	60 "
Stefanu Chirila, agronomia, pro 1868/9—1870/1 à 330 fl. din fund. Asoc. (Provisoru, membru ord. pana inclus. 1874/5).	990 "	Avramu Armeanu, din Sibotu, gimnasiu, pro 1873/4 à 60 fl. din fund. Asoc. (Concipistu de adv.).	60 "
Valeriu Ardeleanu, gimnasiu, pro 1870/1 à 50 fl. din fund. Asoc. (Repausatu).	50 "	Ioanu Gog'a, jura, pro 1873/4—1874/5 à 150 fl. din fund. Asoc.	300 "
Augustinu Moldovanu, gimnasiu, pro 1870/1 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "	Ioanu Butnariu, din Bistr'a, gimnasiu, pro 1873/4 à 60 fl. din fund. Asoc. (Membru ord.).	60 "
Nicolae Trandaburu, reale, pro 1870/1—1871/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	100 "	Emilianu Popoviciu, reale, pro 1873/4—1875/6 à 60 fl. din fund. Asoc.	180 "
Petru Deheleanu, filosofa, pro 1871/2—1873/4 à 400 fl. din fund. Asoc. (Repausatu).	1200 "	Onoriu Fulea, tehnica, pro 1875/6 à 500 fl. din fund. Asoc. (Ingineriu, m. ord. pana incl. 1879/80).	500 "
Constantinu Barbesiu, tehnica, pro 1871/2 à 400 fl. din fund. Asoc. (In Romani'a).	400 "	Teodoru Cesarianu, agronomia, pro 1875/6 à 60 fl. din fond. Asoc.	60 "
Pintea Ternoveanu, silvicultura, pro 1871/2—1873/4 à 400 fl. din fund. Asoc.	1200 "	Ioanu Mog'a, agronomia, pro 1875/6—1877/8 à 60 fl. din fund. Asoc.	180 "
		Ioanu Mistica, pedagogia, pro 1875/6 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
		Alexandru Gai'a, pedagogia, pro 1875/6—1886/7 à 60 fl. din fund. Asoc.	120 "
		Emiliu Viciu, gimnasiu, dela 1874/5 pana la 1881/2 à 60 fl. din fund. „Marinoviciu“	480 "
		Vasilie Popu, gimnasiu, dela 1874/5 pana la 1878/9 à 60 fl. din fund. anonima „Doboc'a“	300 "
		Nicolae Pana, pedagogia, pro 1876/7 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
		Aurelu Burza, comerciu, pro 1876/7 à 70 fl. din fund. Asoc.	70 "

Vasilie Stinghea, comerciu, pro 1876/7 à 70 fl. din fund. Asoc.	70 fl.	George Ghitia, pedagogia, pro 1881/2 60 fl. din fund. Asoc.	60 fl.
Aureliu Popescu, reale, pro 1876/7—1881/2 à 40 fl. din fond. Asoc.	420 "	Ioanu Russu, pedagogia, pro 1880/1 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Aureliu Bunea, din Vaadu, reale, pro 1876/7—1879/80 à 60 fl. din fund. Asoc.	280 "	Sofi'a Ghil'a, din Dev'a, pedagogia, pro 1881/2 à 200 fl. din fund. Asoc.	200 "
George Strimbu, din Brasiovu, comerciu, pro 1876/7 à 300 fl., pro 1877/8 à 400 fl. din fund. Asoc. (Profesoru, membru ord. pâna in an. 1879/80).	700 "	Emili'a Trifu, din Zelau, industria, pro 1881/2 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Dumitru Petiera, din Atielu, pedagogia, pro 1877/8 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Elisabet'a Jøndrea, din Sibiiu, industria, pro 1881/2 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Ioanu Sav'a, din Sîn'a, pedagogia, pro 1878/9—1879/80 à 60 fl. din fund. Asoc.	180 "	Elisabet'a Dum'a, din Sibiiu, industria, pro 1881/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Ioanu Dobrinu, din Buciumu, pedagogia, pro 1877/8 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Elen'a Petruc'a, din Sigu (Selagiu) industria, pro 1881/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Demetriu Indre, din Buciumu (Satmaru), pedagogia, pro 1877/8 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Iosifu Moianu, din Voil'a, sculptura, pro 1881/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Mihailu Turcescu, din Sialdorfu, agronomia, pro 1877/8 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Ioanu Hor'a, din Sibiiu, farmacia, pro 1881/2 à 50 fl. din fund. Asoc.	50 "
Constantinu Boghisiu, din Fagarasiu, comerciu, pro 1877/8—1878/80 à 70 fl. din fund. Asoc.	140 "	Ioanu Russu, jura, pro 1861/2 à 60 fl. din fund. Asoc. (Continuare din anii precedenti).	60 "
Valeriu Popu, din Cicio-Keresztur, gimnasiu, pro 1877/8—1878/9 à 60 fl. din fund. „Galliana“	120 "	Mihailu Dobo de Rusc'a, jura, pro 1861/2 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
George Negru, din Copsi'a-mare, agronomia, pro 1878/9—1870/80 à 60 fl. din fund. Asoc.	120 "	Ioanu Çepesiu, jura, pro 1861/2 à 60 fl. din fund. Asociat.	60 "
Gavrilu Cârligu, din Curtuiusiu, pedagogia, pro 1878/9 à 60 fl. din fond. Asoc.	60 "	Petru Fodorianu, jura, pro 1862/3 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 fl.
Ioanu Lapusianu, din Grosi, pedagogia, pro 1878/9—1879/80 à 60 fl. din fund. Asoc.	120 "	Manase Costinu, jura, pro 1862/3 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Ioanu P. Davidu, din Scorei, pedagogia, pro 1878/9 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Gerasimu Candrea, jura, pro 1862/3 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Emiliu Popescu, din Dumbrav'a, gimnasiu, pro 1881/2 à 20 fl. din fund. „E. D. Basiota“	20 "	George Popu, jura, pro 1862/3 à 60 fl. din fund. Asociat.	60 "
Ioanu Pascu, din Rosi'a de munte, gimnasiu, pro 1878/9—1879/80 à 20 fl. din fund. „E. D. Basiota“	40 "	Iovichu Teodosiu Stoic'a, jura, pro 1862/3 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "
Andrieu Bêrsanu, din Dârste, filosofia, pro 1878/9—1880/1 à 400 fl. din fund. Asoc. . . . . (Membru ord.).	1200 "	Sum'a stîpendiiloru	29,582 fl.
Nicolae Vecerdea, din Topârcea, gimnasiu, pro 1879/80—1881/2 à 70 fl. din fund. Asoc.	210 "	II. Ajutóre pentru sodali si invetiacei de meserii.	
Lazaru Munteanu, din Turnisioru, pedagogia, pro 1879/80 à 60 fl. din fund. Asoc. . . . . (Repausatu).	60 "	(Din fundatiunea Asociatiunei).	
Andrieu Munteanu, din Sinc'a-vechia, pedagogia, pro 1879/80 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Demetriu Boiu, din Sighisiór'a, sodalu de templaria, pro 1864/5	100 fl. — cr.
Alexandru Buteanu, din Gherl'a, gimnasiu, pro 1879/80—1881/2 à 60 fl. din fund. „Doboc'a“	180 "	Ioanu Bogorinu, din Ocn'a, sod. de cismaria, pro 1867/8	50 „ — „
Bartolomeiu Baiu, din Zernesci, comerciu, pro 1879/80—1881/2 à 70 fl. din fund. Asoc.	140 "	Iuliu Marcianu, invetiacei de templaria, pro 1867/8	25 „ — „
Alexandru Balasiu, din Hatiegu, reale, pro 1879/80—1881/2 à 70 fl. din fund. Asoc.	210 "	Ioanu Piso, din Pianu, invet. de pantofaria, pro 1867/8	25 „ — „
Stefanu C. Popu, din Sigau, gimnasiu, pro 1880/1—1881/3 à 60 fl. din fund. „Galliana“	120 "	Nicolae Vestemianu, din Sibiiu, sod. de cojocaria, pro 1868/9	50 „ — „
Moise Fratila, pedagogia, pro 1880/1 à 60 fl. din fund. Asoc.	60 "	Ioanu Tohathi, din Bistritia, inv. de cojocaria, pro 1868/9	25 „ — „
Ioanu Bardasiu, agronomia, pro 1880/1—1881/2 à 60 fl. din fund. Asoc.	120 "	Ioanu Avramu, invet. de pantof., pro 1868/9	25 „ — „
George Bêrsanu, comerciu, pro 1881/2 à 70 fl. din fund. Asoc.	70 "	Lazaru Ritivoiu, sod. de pant., pro 1869/70	25 „ — „
		Ioanu Tohathi, din Bistritia, inv. de pantof., pro 1869/70	25 „ — „
		Iosifu Covrigu, inv. de pantof., pro 1869/70	25 „ — „
		Dumitru Cojanu, sod. de pantof., pro 1870/1	25 „ — „
		Vasilie Doleanu, sod. de pantof., pro 1810/1	50 „ — „

Ioanu Tohathi, din Bistritia, inv. de pantof., pro 1870/1	25 fl. — cr.	Nicolae si Iacob Pop'a, din Clusiu, invetiacei, pro 1872/3	25 fl. — cr.
Dumitru Lucaciu, inv. de pant., pro 1870/1	25 „ — „	Constantinu Munteanu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „
Artemiu Trifanu, din Abrudu, inv. de croi- toria, pro 1870/1	25 „ — „	Ioanu Ciurulianu, invetiacei, pro 1872/3 .	25 „ — „
Ioanu Vestemianu, invetiacei, pro 1870/1 .	25 „ — „	Ioanu Fulea, din S. Reghinu, inv., pro 1872/3	25 „ — „
Ioanu Lupu, sodalu, pro 1871/2	50 „ — „	George Nedelcu, din Betleanu, sod., pro 1873/4	50 „ — „
Ioanu Comsi'a, sodalu, pro 1871/2	50 „ — „	Ioanu si George Bucsi'a, din Sighisior'a, sod., pro 1873/4	50 „ — „
Ioanu Brehariu, din Desiu, sodalu, pro 1871/2	50 „ — „	Iacobu Stoitia, din Gurariu, inv., pro 1873/4	16 „ — „
Ioanu Pinti, din M.-Osiorheiu, sod., pro 1871/2	50 „ — „	Ioanu Iugastru, din Dobârc'a, inv., pro 1873/4	16 „ — „
Dumitru Farcasiu si Ioanu Farcasiu din Mer- curea, invetiacei, pro 1871/2 à 12 fl. 50 cr.	25 „ — „	Samuila Mog'a, din Apoldulu super., invet., pro 1873/4	16 „ — „
Nicolae Pop'a, din Sibiu, inv., pro 1871/2 .	25 „ — „	George Bucurenciu, din Strej'a - Cartisior'a, invetiacei, pro 1873/4	16 „ — „
Alexandru Thinthiu, invetiacei, pro 1871/2	25 „ — „	Alexandru Predovicu, din Amnasiu, invet., pro 1873/4	16 „ — „
Teodoru Mog'a, din Orastia, inv., pro 1871/2	25 „ — „	Ioanu Caicutiu, din Sibiu, inv., pro 1873/4	16 „ — „
Ilariou Stanuletcu, din Sasausiu (Sibiu), inv. de pantofaria, pro 1871/2	25 „ — „	Demet. Hil'a Salcea, din Rui'a, inv., pro 1873/4	16 „ — „
Nicolae Armeanu, din Sibotu, inv., pro 1871/2	25 „ — „	Rudolfu Ritiu, din Blasiu, invet., pro 1873/4	16 „ — „
Alexandru Cosm'a, din Lapusiulu ungurescu, invetiacei, pro 1861/2	25 „ — „	Ioanu Blag'a, din Blasiu, invet., pro 1873/4	16 „ — „
George Trifu, din M.-Osiorheiu, invet., pro 1871/2 à 12 fl. 50 cr. si Petru Daca, din M.-Osiorheiu, inv., pro 1871/2 à 12 fl. 50 cr.	25 „ — „	Moise Nicora, din Merghindealu, invetiacei, pro 1873/4	16 „ — „
Petru Borz'a, din Clusiu, inv., pro 1871/2 à 12 fl. 50 cr. si Constant. Borz'a, din Clusiu, inv., pro 1871/2 à 12 fl. 50 cr.	25 „ — „	Gavrila Chioreanu, invetiacei, pro 1873/4 .	16 „ — „
Nicolae Olariu, invetiacei, pro 1871/2	25 „ — „	Sim. George Dragoniciu, invet., pro 1873/4	16 „ — „
George Manole, sodalu, pro 1872/3	50 „ — „	Nicolae Sacalusiu, invetiacei, pro 1873/4 .	16 „ — „
Nicolae Marcu, sodalu, pro 1872/3	50 „ — „	Aurelu si Vasilie Bochisiu, inv., pro 1873/4	16 „ — „
Dumitru Copacianu, sodalu, pro 1872/3	50 „ — „	Zacharia Costea, invetiacei, pro 1873/4 . .	16 „ — „
Iuliu Marianu, sodalu, pro 1872/3	50 „ — „	Ioanu Hohoianu, invetiacei, pro 1873/4 . .	16 „ — „
Iacobu Veltianu, sodalu, pro 1872/3	50 „ — „	Ioanu Gârnitia, invetiacei, pro 1873/4 . . .	16 „ — „
Nicolae Cotisielu, din Gelau, sod., pro 1872/3	50 „ — „	Vasilie Lupanu, invetiacei, pro 1873/4 . . .	16 „ — „
Dumitru Farcasiu, din Mercurea, invet., pro 1872/3 à 5 fl., Ioanu Farcasiu, din Mer- curea, inv., pro 1872/3 à 5 fl., Nicolae Campeanu, din Mercurea, inv., pro 1872/3 à 5 fl., Ioanu Bunea, din Mercurea, inv., pro 1872/3 à 5 fl. si Nicolae Fliaca, din Mercurea, inv., pro 1872/3 à 5 fl.	25 „ — „	Ioanu si Emilu Costea, invet., pro 1873/4 .	16 „ — „
Aronu Trifu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Nicolae Titelasiu, invetiacei, pro 1873/4 .	16 „ — „
Ioanu Draganu, invetiacei, pro 1872/3	23 „ — „	Samuila Baltiesiu, din Vizakna, sodalu de pan- tofaria, pro 1874/5	36 „ — „
Alexandru Predovicu, din Amnasiu, invet., pro 1872/3	25 „ — „	Gregorie Muresianu, din Sibiu, sodalu de ciobotaria, pro 1874/5	36 „ — „
Nicolae Aiclenescu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	George Vestemianu, din Sibiu, inv. de pant., pro 1874/5 à 7 fl. 50 cr. si Nicolae Fur- nica, din Sibiu, inv. de pant., pro 1874/5 à 7 fl. 50 cr.	15 „ — „
Avramu Pop'a, din S. Sebesiu, inv., pro 1872/3	25 „ — „	George Balomiri, din Orastia, inv. de pant., pro 1874/5	15 „ — „
Tom'a Fratila, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Dumitru Sechel'a, din Saschisu, invetiacei de lacataria, pro 1874/5	15 „ — „
Dumitru Ritivoiu, invet., pro 1872/3 à 12 fl. 50 cr. si George Bratu, invet., pro 1872/3 à 12 fl. 50 cr.	25 „ — „	George Babosiu, din Archit'a, inv. de croit., pro 1874/5 à 7 fl. 50 cr. si Ioanu Babosiu, din Archit'a, inv. de templaria, à 7 fl. 50 cr. pro 1874/5	15 „ — „
Pamfilie Stanulescu, din Sasausiu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	George Teleanu, din Sacele, inv. de pantof., pro 1874/5	15 „ — „
Ioanu Dicu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Ioanu Manu, din Brasiovu, inv. de cojocaria, pro 1974/5	15 „ — „
Stefanu Mog'a, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Nicolae Flescheriu, din Saschisu, invet. de templaria, pro 1874/5	15 „ — „
Salcea Hila, din Rui'a, invet. de pantofaria, pro 1872/3	25 „ — „	Vasilie Siandru, din Fagarasiu, inv., pro 1874/6	15 „ — „
George Chidu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Iuliu Podoba, din Clusiu, inv., pro 1874/5 .	15 „ — „
Gavriilu Gaboru, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Constantin Muntescu, invet., pro 1874/5 à 7 fl. 50 cr. si Ioanu Pop'a, inv., pro 1874/5 à 7 fl. 50 cr.	15 „ — „
Ioanu Miheciu, invetiacei, pro 1872/3	25 „ — „	Nicolae Avrigianu, din Sibiu, sod., pro 1875/6	25 „ — „
Teodoru si George Mog'a, din Orastia, inv., pro 1872/3	25 „ — „	Ioanu Boianu, din Sibiu, sodalu, pro 1875/6	25 „ — „

Alexe Budeanu, din Clusiu-Monostoru, sod. de papucaria, pro 1875/6	25 fl. — cr.	Nicolae Petrascu din Orastia, inv. de lacataria, pro 1876/7 à 6 fl. 25 cr. si Ioanu Lazaroiu din Orastia, inv. de pantofaria, pro 1876/7 à 6 fl. 25 cr.	12 fl. 50 cr.
Gregoru Calutiu, din Cergidu, sod. de pelaria, pro 1875/6	25 " — "	Ioanu Pulc'a din Brasiovu, invet. de cismaria, pro 1876/7	12 " 50 "
Vasile Macelariu, din Blasiu, sod. de cojoc., pro 1875/6	25 " — "	Filipu Tancau din Brasiovu, inv. de croitoria, pro 1876/7	12 " 50 "
Simionu Poplaceanu, din Slimnicu, sodalu de cismaria, pro 1875/6 à 12 fl. 50 cr. si Simionu Sabadusiu, din Sangiorgiu, sodalu, pro 1875/6 à 12 fl. 50 cr.	25 " — "	Simionu Viju din Brasiovu, inv. de cojocaria, pro 1876/7	12 " 50 "
Simionu Olariu, din Sibiiu, inv., pro 1875/6	12 " — "	George Voin'a, inv. de croitoria, pro 1876/7	12 " 50 "
Nicolae Bacila, invetiace lu, pro 1875/6	12 " — "	Ioanu Risc'a, inv. de lacataria, pro 1876/7	12 " 50 "
Ioanu Munteanu, din Verdu, inv., pro 1875/6	12 " — "	Petrica Comanu din Sibiiu, inv. de cismaria, pro 1876/7 à 6 fl. 25 cr. si Andronicu Comanu din Sibiiu, inv. de croit., pro 1876/7 à 6 fl. 25 cr.	12 " 50 "
Aurelu Nemesiu din Hosuseu, inv., pro 1875/6	12 " — "	Nicolae Tipeiu din Sibiiu, inv. de pantofaria, pro 1876/7	12 " 50 "
Nicolae Augustinu din Dobârcea, invetiace lu de papucaria, pro 1875/6 à 6 fl. si Moise Trifu din Dobârcea, inv. de papucaria, pro 1875/6 à 6 fl.	12 " — "	Alexandru Moldovanu din Brasiovu, invet. de lacataria, pro 1876/7	12 " 50 "
Gregorie Borz'a din Clusiu-Monostoru, invet. de rotaria, pro 1875/6	12 " — "	Aurelu Rusu din Sibiiu, inv. de pant., pro 1876/7	12 " 50 "
George Nichita Butiu din Bogdan'a, invet., pro 1875/6	12 " — "	Thirionu Albani din Orastia, inv. de comerciu, pro 1876/7 à 6 fl. 25 cr. si Axente Albani din Orastia, inv. de templaria, pro 1876/7 à 6 fl. 25 cr.	12 " 50 "
Nicolae Rusu din Clusiu, inv. de sielaria, pro 1875/6 à 6 fl. si George Vamosiu din Cistelecu, inv. de ciobotaria, pro 1875/6 à 6 fl.	12 " — "	Vasile Huz'a din Gherl'a, inv. de pantofaria, pro 1876/7	12 " 50 "
Ioanu Tiutiuianu din Branu, inv. de papucaria, pro 1875/6	12 " — "	Ioanu Podgioreanu din Fagarasiu, pro 1876/7	12 " 50 "
George Paraschivu din Ghimbavu, invet. de templaria, pro 1875/6 à 6 fl. si Nicolae Buretia din Brasiovu, inv. de templaria, pro 1875/6 à 6 fl.	12 " — "	Pamfilie Stanuletiiu din Sasausiu, sod. de pantofaria, pro 1877/8 à 12 fl. 50 cr. si Ilarie Stanuletiiu din Sasausiu, sod. de pantofaria, pro 1877/8 à 12 fl. 50 cr.	25 " — "
Aurelu Trifanu din Abrudu, inv. de croitoria, pro 1875/6	12 " — "	Gregorie Hodisiu din Munthiulu Gherlei, sod. de pantofaria, pro 1877/8	25 " — "
Craciunu Corneanu din Gelmariu, invet. de rotaria, pro 1875/6	12 " — "	Nicolae Isdraila din Resinari, sod. de templaria, pro 1877/8	25 " — "
Iacobu Ioanu din Boianu, inv. de pantofaria, pro 1875/6	12 " — "	Dumitru Hii'a Salcea din Rui'a, sod. de pant., pro 1877/8	25 " — "
Iacobu Stoitia din Gurariu, inv. de pantof., pre 1875/6	12 " — "	Vasile Petrutiiu din Sibiiu, sod. de pantof., pro 1877/8	25 " — "
Emilu Vintila din Sibiiu, sodalu de pantof., pro 1876/7	25 " — "	George Morariu din Naseudu, sod. de fauraria, pro 1877/8	25 " — "
Alexandru Nemesiu din Clusiu, sod. de pantofaria, pro 1876/7	25 " — "	Nicolae Balosu din Abrudu, sod. de curelaria, pro 1877/8	25 " — "
Ioanu Maieru din Clusiu, sod. de pantofaria, pro 1876/7	25 " — "	George Hazu din Abrudu, sodalu de palaria, pro 1877/8	25 " — "
Nicolae Bocisioru din Brasiovu, sod. de templaria pro 1876/7	25 " — "	George Brehariu din Munthiulu Gherlei, sod. de pantofaria, pro 1877/8	25 " — "
George Filipu din Brasiovu, sod. de cojocaria, pro 1876/7	25 " — "	Zacharia Costea din Saschisu, sod. de pant., pro 1877/8	25 " — "
Alexandru Stere'a Siulutiu din Abrudu, sod. de papucaria, pro 1876/7	25 " — "	Ilie Popu din Ludosiulu mare, invetiace lu de pantofaria, pro 1877/8	12 " 50 "
Iacobu Sierbanescu din Sibiiu, inv. de pantof., pro 1876/7	12 " 50 "	George Mar'a din Sibiiu, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 " 50 "
Ioanu Bab'a, inv. de papucaria, pro 1876/7	12 " 50 "	Achimu Gavriila din Mohu, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 " 50 "
Simeonu Pacurariu, inv. de papuc., pro 1876/7	12 " 50 "	Iuliu Must'a din Clusiu, inv. de muraria, pro 1877/8	12 " 50 "
Tom'a Precupu din Fofeldea, inv. de papuc., pro 1876/7	12 " 50 "	Nicolae Avrigeanu din Sibiiu, inv. de pantof., pro 1877/8	12 " 50 "
Nicolae Gavoşdea din Vizakna, inv. de papuc., pro 1876/7	12 " 50 "	Agapie Stoic'a din Veneti'a inferióra, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 " 50 "
Isidoru Baboianu din Brasiovu, invetiace lu de tipografia, pro 1876/7	12 " 50 "		
Basiliu Tomp'a din Sibiiu, inv. de tipografia, pro 1876/7	12 " 50 "		

Pamfilie Emedi din Câmpeni, inv. de croitoria, pro 1877/8	12 fl. 50 cr.	Ioanu Silagi din Fagarasiu, invet. de pantof., pro 1878/9	12 fl. 50 cr.
Dumitru Unsu din Pianulu inferioru, inv. de fauraria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Moise Bud'a din Sebesiu, invet. de fauraria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Ioanu Bobu din Bethleanu, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Alexandru Popu din Brasiovu, invet. de templaria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Alexandru Losnitia din Abrudu, inv. de pant., pro 1877/8 à 6 fl. 25 cr. si Petru Losnitia, din Abrudu, invet. de pantof., pro 1877/8 à 6 fl. 25 cr.	12 „ 50 „	Ioanu Tintiu din Brasiovu, inv. de pantofaria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Alexe Veltianu din Fagetu, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Alexandru Danciu din Abrudu, inv. de pelaria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Andrei Baltesiu din Ocn'a, invetiace lu de tipografia, pro 1877/8	12 „ 50 „	Ioanu Romanescu din Sibiiu, inv. de pantof., pro 1878/9	12 „ 50 „
Stefanu Hebedeanu din Rosi'a de munte, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Andronicu Comanu din Mediasiu, inv. de croitoria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Nicolae Pestrea din Brasiovu, inv. de cojoc., pro 1877/8	12 „ 50 „	Ioanu Bab'a din Sibiiu, inv. de pant., pro 1878/9	12 „ 50 „
Petru George din Gurariului, invet. de tipografia, pro 1877/8	12 „ 50 „	Ioanu Hurubanu din M.-Osiorheiu, inv. de pant., pro 1878/9	12 „ 50 „
Camilo Petri din Sibiiu, invetiace lu de tipografia, pro 1877/8	12 „ 50 „	Alexe Comanicu din Sighisior'a, inv. de pant., pro 1878/9	12 „ 50 „
Ioanu Todorianu din Brosceni, inv. de pant., pro 1877/8	12 „ 50 „	Ciriacu Munteanu din Turd'a, inv. de fauraria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Ioanu Popu din Panticeiu, inv. de pantofaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	George Forrasiu din Dev'a, invet. de butaria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Ilie Cocisiu din Sten'a, invetiace. de cojocaria, pro 1877/8 à 6 fl. 25 cr. si George Cocisiu din Sten'a, inv. de cojocaria, pro 1877/8 à 6 fl. 25 cr.	12 „ 50 „	Liviu Vezanu din Alb'a-Iuli'a, inv. de cojoc., pro 1878/9	12 „ 50 „
Nicolae Sbircea din Târlungeni, inv. de cordonaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Nicolae Stefanu din Elisabetopole, invet. de templaria, pro 1878/9	12 „ 50 „
George Oproiu din Branu-Simonu, invet. de cordonaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Camilo Petri din Sibiiu, invet. de tipografia, pro 1878/9	12 „ 50 „
Ioanu Mândreanu din Ocn'a, inv. de pantof., pro 1877/8	12 „ 50 „	Stefanu Lesianu din Clusiu, invet. de pantof., pro 1878/9	12 „ 50 „
Tóderu Palosianu din Bundorfu, inv. de pant., pro 1877/8	12 „ 50 „	Demetriu F. Negru din Clusiu, inv. de pant., pro 1878/9	12 „ 50 „
Romulu Halmagianu din Coman'a, inv. de fauraria, pro 1877/8 à 6 fl. 25 cr. si Iosifu Halmagianu, invet. de rotaria, pro 1877/8 à 6 fl. 25 cr.	12 „ 50 „	Ioanu Comsi'a din Brasiovu, inv. de ciobotaria, pro 1878/9	12 „ 50 „
Dumitru Halleru din Saschisu, inv. de cojoc., pro 1877/8	12 „ 50 „	Lazaru Apolzanu din Sibiiu, sod. de cismaria, pro 1879/80	20 „ — „
Nicolae Margineanu din Blasiu, inv. de pant., pro 1877/8	12 „ 50 „	Terente Moldovanu din Orascia, sod. de argastoriu, pro 1879/80	20 „ — „
Samuila Otioiu din Cetea, inv. de croitoria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Vasilie Popu din Clusiu, sodalu de ciobotaria, pro 1879/80	20 „ — „
Nicolae Bordea din Sas-dai'a, inv. de cordonaria, pro 1877/8	12 „ 50 „	Dumitru Bab'a din Bistritia, sod. de pantof., pro 1879/80	20 „ — „
Reuniunei sodaliloru din Clusiu, pro 1878/9	50 „ — „	Alexandru Cosm'a din Lapusiulu ung., sodalu de pantofaria, pro 1879/80	20 „ — „
Ioanu Suci din Secu, sod. de pant., pro 1878/9	20 „ — „	Petru Mischinger din Resinari, inv. de pant., pro 1879/80	12 „ 50 „
Teodoru Popu din Cetatea de balta, sod. de cordonaria, pro 1878/9	20 „ — „	Ioanu Dicu din Sacelu, inv. de pant., pro 1879/80	12 „ 50 „
Nicolae Moisin din Salisce, sod. de templaria, pro 1878/9	20 „ — „	Achimu Gavri la din Mohu, inv. de fotografia, pro 1879/80	12 „ 50 „
George Bogorinu din Ocn'a, sodalu de cism., pro 1878/9	20 „ — „	Nicolae Serbu din Sibiiu, inv. de cism., p. 1879/80	12 „ 50 „
Ioanu Moldovanu din Abrudu, sodalu de templaria, pro 1878/9	20 „ — „	Ioanu Mihanciu din Gurariului, inv. de tapiseria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Ioanu Zoic'a din Siomcut'a mare, inv. de templaria, pro 1878/9	12 „ 50 „	Iosifu Mar'a din Sibiiu, inv. de pant., pro 1879/80	12 „ 50 „
Vasilie Cristea din Fagarasiu, inv. de pantof., pro 1878/9	12 „ 50 „	Augustinu Stanu din Chesleu, inv. de pantof., pro 1879/80	12 „ 50 „
		Stefanu Suci din Sibiiu, inv. de cism., p. 1879/80	12 „ 50 „
		Ioanu Danila din Sibiiu, inv. de pant., p. 1879/80	12 „ 50 „
		Simionu Moldovanu din Síndu, inv. de pantof., pro 1879/80	12 „ 50 „
		Ioanu Gârbacea din Branu, inv. de tipografia, pro 1879/80	12 „ 50 „

Mihailu Ilea din Topârcea, invet. de fauraria, pro 1879/80	12 fl. 50 cr.
Simionu Chirca din Sebesiu, invet. de rotaria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Ioan Hentesiu din Slimnicu, inv. de pantof., pro 1879/80	12 „ 50 „
Ladovicu Ratiu din Dev'a, invet. de tipografia, pro 1879/80	12 „ 50 „
Nicolae Grecu din Dev'a, invet. de lacataria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Nicolae Pavelu din Dev'a, invet. de fauraria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Nicolae Moldovanu din Clusiu, inv. de lacataria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Ioan Saftu din Brasiovu, invet. de croitoria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Andrei Vatasianu din Bundorfu, inv. de caltunaria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Ioan Rusu din Palosiu, inv. de cojoc., p. 1879/80	12 „ 50 „
Victoru Popu din Baiti'a, invet. de curelaria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Vasilie Popu din Siomcut'a mare, invet. de templaria, pro 1879/80	12 „ 50 „
Ioan Vajda din Clusiu, inv. de faur., p. 1879/80	12 „ 50 „
Ioan Suci din Orastia, sod. de cojoc., p. 1880/1	10 „ — „
Pompeiu Cherebetiu din Cusdriór'a, inv. de ciobotaria, pro 1880/1	10 „ — „
Vasilie Hertiegu din Siomcut'a mare, inv. de caltunaria, pro 1880/1	10 „ — „
Dumitru Fleaca din Mercurea, inv. de rotaria, pro 1881/2	10 „ — „
George Mihailu din Sibiu, invet. de croitoria, pro 1880/1	10 „ — „
Nicolae Stefanu Petru din Elisabetopole, inv. de templaria, pro 1880/1	10 „ — „
Ioan Ciontea din Poplac'a, inv. de tipografia, pro 1880/1	10 „ — „
Stefanu Bartu din Sibiu, invet. de lacataria, pro 1880/1	10 „ — „
Petru Secarea din Talmacelu, inv. de cojocarie, pro 1880/1	10 „ — „
Nicolae Popu din Sibiu, inv. de ciobotaria, pro 1880/1	10 „ — „
Teodoru Moldovanu din Sibiu, sod. de cism., pro 1881/2	25 „ — „
Ioan Chisiu din Turd'a, sodalu de templaria, pro 1881/2	25 „ — „
Petru Draganu din Clusiu, sod. de croitoria, pro 1881/2	25 „ — „
Vasilie Muresianu din Bistritia, sod. de fauraria, pro 1881/2	25 „ — „
Ioan Isianu, din Sângatinu, inv. de fauraria, pro 1881/2	12 „ — „
Andrei Jándrea din Sibiu, inv. de templaria, pro 1881/2	12 „ — „
Ioan Jón't'a din Ruj'a, invet. de papucaria, pro 1881/2	12 „ — „

Vasilie Craciunu din Glogovetiu, inv. de papucaria, pro 1881/2	12 fl. 50 cr.
Ioan Miculu din Siomcut'a mare, inv. de papucaria, pro 1881/2	11 „ 50 „
Stefanu Bartu din Sibiu, invet. de lacataria, pro 1881/2	12 „ 50 „
Ilie Stanciu din Sibiu, inv. de tipogr., pro 1881/2	12 „ 50 „
Petru Moceanu din Sibiu, inv. de templaria, pro 1881/2	12 „ 50 „
Sum'a ajutóreloru pentru meseriași	4910 fl. — cr.

III. Ajutóre pentru scoli.

Consistoriului metropolitan din Blasiu, pro 1875/6 à 50 fl., pro 1876/7 à 100 fl., pro 1877/8 à 125 fl., pro 1878/9 à 100 fl., pro 1879/80 à 100 fl., pro 1880/1 à 50 fl. din fund. Asociat.	535 fl. — cr.
Consistoriului metropolitan din Sibiu, pro 1875/6 à 50 fl., pro 1876/7 à 200 fl., pro 1877/8 à 250 fl., pro 1878/9 à 200 fl., pro 1879/80 à 200 fl., pro 1880/1 à 50 fl. din fund. Asociat.	950 „ — „
Consistoriului episcopescu din Gherl'a, pro 1876/7 à 100 fl., pro 1877/8 à 125 fl., pro 1878/9 à 100 fl., pro 1879/80 à 100 fl. din fund. Asociat.	425 „ — „
Scólei din Lapusiulu unguurescu, pro 1874/5 à 200 fl., pro 1875/6 à 200 fl., pro 1878/9 à 100 fl., pro 1880/1 à 100 fl., pro 1881/2 à 100 fl. din fund. Asociat.	700 „ — „
Scólei de fetitie din Clusiu, pro 1875/6 à 100 fl. din fundatiunea Asociat.	100 „ — „
Scólei de fetitie din Câmpeni, pro 1879/80 à 200 fl., pro 1880/1 à 200 fl., pro 1881/2 à 200 fl. din fund. Asociat.	600 „ — „
Scólei din Símleulu Silvaniei, pro 1881/2 à 100 fl. din fund. Asociat.	100 „ — „
Sum'a ajutórielor pentru scóle	3400 fl. — cr.

IV. Cãrti pentru biblioteci.

Gimnasiului din Blasiu, pro 1863/4—1865/6 à 60 fl. din fund. Asociat.	180 fl. — cr.
Gimnasiului din Brasiovu, pro 1863/4—1865/6 à 60 fl. din fund. Asociat.	180 „ — „
Sum'a pentru cãrti	360 fl. — cr.

V. Premii.

Pentru opuri, pro 1862/3 à 300 fl., pro 1865/6 à 400 fl., pro 1866/7 à 100 fl., pro 1880/1 à 110 fl. din fund. Asociat.	910 fl. — cr.
Pentru progresu in musica, pro 1862/3 à 62 fl. 50 cr. din fund. Asociat.	61 „ — „

Pentru stenografia	150 fl. — cr.
Pentru fragari si oltoi, pro 1876/7 à 40 fl., pro 1864/5 à 50 fl., pro 1868/9 à 50 fl., pro 1869/70 à 100 fl., pro 1870/1 à 50 fl., pro 1879/80 à 100 fl. din fund. Asociat.	390 „ — „
Sum'a pentru premii	1511 fl. 75 cr.

Recapitulatiune.

I. Stipendii	29,582 fl. — cr.
II. Ajutóre pentru meseriasi	4,910 „ — „
III. „ „ scóle	3,400 „ — „
IV. Cãrti pentru biblioteci	360 „ — „
V. Premii	1,511 „ 75 „
La olalta	39,763 fl. 75 cr.

Apelu la prenumeratiune.

Istori'a si limb'a sunt tesaurii cei mai pretiosi ai unui poporu, care voiesce a'si cunoște trecutul si a'si asecurá viitoriulu.

Acestu adeveru adencu fú motivulu principalu, din care purcese societatea de lectura „Petru Maioru“ a junimei romane din Budapest'a, cându la inceputulu anului scolasticu 1880—81 decise, cá „Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Daci'a“ de fericitul Petru Maioru edata cu litere cirlice, mai pe urma in a dou'a editiune la anulu 1834, s'o transcrie si edé cu litere latine. Éra de alta parte voidindu societatea nóstra a satisfice deobligamentulu de pietate fația de marele si meritatulu literatoriu, fația de fericitulu seu patronu, alu cãrui nume 'lu pórtá: voiesce totuodata, cá conformu modesteloru sale puteri, se aduca si ea tributulu seu, cá lustru modestu la altariulu maretiu alu culturai nationali.

Decisiunea in parte s'a executatu. Comisiunea esmisa a efeptuitu transcrierea. Manuscriptulu este gat'a a se dá la pressa. Acum la deplin'a realizare, cá acésta opera pretiósá se véda lumin'a in forma mai nóua si se fia respandita in exemplarie câtu de multe prin tóte cercurile sciutóre de carte ale poporului, singuru sucursulu binevoitoriu alu preaon. publicu se mai recere.

Societatea 'si va dá tóta nisuinti'a, cá tiparirea sè se efeptuésca câtu numai se póte de bine, frumosu si elegantu, pentru care nici spese nu va crutiá. Intregulu opu avendu estensiune cam de 20 cóle in octavu de midiulocu pe chartia fina, va aparé cãtra finea lunei lui Aprile a anului curgatoriu 1883. Pretiulu unui exemplariu brosiuratu: 1 fl. 50 cr., éra legatu frumosu in pensa: 2 fl. v. a. Colectantii pentru fia-care 10 exemplarie capeta câte unu exemplariu brosiuratu, éra pentru fia-care 15 exemplarie capeta câte unu exemplariu legatu frumosu gratis. Pretiulu de prenumeratiune este a se trimite, respective a se adresá celu puçinu pâna la 1 Februariu

st. v. (13 Februariu st. n.) anulu 1883 curatorulu societatei nóstre, Illustr. sale Ioanu cav. de Puscariu, jude la curi'a reg. ung. in Budapest'a, Radialstrasse Nr. 78. I Stock. Pretiulu de prenumeratiune pentru mai marea securitate si usiurintia se póte espedá cu asemnatiune postala (postai utalvány, Postanweisung). Onor. dni abonanti sunt rogati a ne comunicá adresele câtu de chiaru si legibilu, notandu si post'a ultima.

Venitulu curatu câtu va resultá din edarea acestei opere, parte se va intrebuintiá spre imbunatatirea bibliotecei, parte se va depune in fondurile societatei nóstre, cá sè se midiulocésca si prin acést'a — baremu in parte — asecurarea existentiei ei, cá a primului si unicului foculariu alu junimei romane studiósé din Budapest'a.

Nu este aici loculu, cá se ne aruncamu in detaiurile caracterisarei acestei opere pretiósé, carea respandindu radie de lumina preste trecutul nostru istoricu, a datu lovitura puternica contrariloru originei nóstre romano-latine; nu voimu se ne atingemu de meteorulu luminos, care pe la inceputulu secululu nostru incaldiendu atâtea ânime romane a desteptatu foculu sacru alu entusiasmulu in unu poporu apasatu de greutatea atãtoru secli de suferintie si umilire; dara fia-ne permisu a amintí cu acésta ocaziune cuvintele meritatulu boieriu moldovanu Iordachi de Malinescu, care in precuventarea la a dou'a editiune in anulu 1834 se esprimá in modulu urmatoriu: „... acésta istoria intemeiata pe cei mai vrednici de credintia istorici, este intr'adeveru cea mai d'antãia istoria a natiunei romanesci, carea aratãndu inceputulu Romaniloru in Daci'a, inaltulu sãnge din care sunt ei resariti, ... nu numai cá a pusu nefrãnta stavila vrasmasiloru natiunei de a hulí fãra rusine asupra'i, ... ci inca a desteptatu in natiune si unu spiritu indemnatoriu de a nisuí cãtra drépt'a luminaire, cu carea se indulcescu neamurile celelalte ale Europei. Dela esirea acestei istorie, Romanulu ... a invetiatu a'si cunoște trupin'a si fiinti'a sa; ... acésta istoria este, carea a datu lauda si marire, si a urditu epoc'a natiunei romanesci. Auctorulu ei se vede a fi fostu intr'adeveru alesu de proni'a dumnediésca, spre scóterea natiunei sale din cumplitulu intunerecu; acestu barbatu a fostu credintiosu sierbu Domnului seu, n'a ingropatu talantulu celu datu lui, ci indiecitu l'a intorsu.“

Aceste cuvinte preademe de marele auctoru, caracteriséza destulu de chiaru influinti'a si importanti'a acestui opu pretiosu, dupa care noi nutrindu cea mai deplina sperantia, cá preaonoratulu publicu, in interesulu culturai nóstre nationali, va intinde mana de ajutoriu junei nóstre societati, cá sè'lu putemu respandí printre carturarii nostrii in exemplarie câtu de multe, remanemu

in Budapest'a 1883.

In numele societatei „Petru Maioru“

cu deosebita stima:

Georgiu Szerbu m. p.,
presiedinte.

Dem. Horváth m. p.,
secretariu.

Streino-filia la romani.*)

La tóte binalele
 De prin tóte stradele
 Se aduna fetele
 Veduve nevestele,
 Ele tóte cându se stringu
Bonjururi cá plói'a curgu,
 Si dupa ce s'au inhamatu
 Cu galeti si la caratu,
 Tóta diu'a câtu de mare
 De diminéti'a pâna sér'a,
 Nu mai audi altu ceva
 Decátu *pardonu*, draga mea!
 Si *mersiurile* le tórna
 Cu gramad'a, de *pomana*.
 Ér' pe zidari si dulgheri
 Nu'i mai scóte din *monsieri*.
 Cum cam vedu aste fiintie,
 S'au facutu nisce maimutie.
 Dar' ce pecatu avemu noi
 Se ne facemu maimutioi!
 Cum era odinióra,
 Cându veniau streinii 'n tiéra,
 Dela ei vorbe-am luatu
 Si-ale nóstre le-amu stricatu.
 Mai alesu dela vecini
 Cari au prinsu radeçini,
 Cu *berechetu*, *zahanale*,
Toptangiu si *haimanale*
Apelpisi, *istericale*,
Vecernii si alte ale,
 Cà de le-ai scri pe hârtii
 Nu le dai de capatâi,
 C'asiá multe — se gasescu,
 Cându le-audi te ametiescu.
 Pân'aicea m'amu opritu,
 Dar' totu mai amu de vorbitu.
 De altele mai cu minte,
 Ce pare cà nu se simte.

Dar' care ne coplesiescu,
 Limb'a nóstra ne-o pocescu.

A. M.

Bibliografia.

— Conformu anuntului dela Blasiu publicatu in lun'a din urma a anului trecut, primiramu Nr. 1 din „Fóia scolastica“, organu pedagogicu, literariu si scientificu. Apare in 10 si 25 st. nou a fia-carei luni. Pretiulu de prenumera-tiune pe 1 anu 3 fl., pe jumetate de anu 1 fl. 50 cr.; pentru Romani'a pe 1 anu 8 lei noi. Prenumeratiunile sè se adre-sedie la administratiunea „Fóiei scolastice“ Blasiu (Balázsfalva). Inserate se primescu pentru câte 5 cr. sirulu, si afara de aceea tax'a erariale 30 cr. de fia-care publicatiune.

„Câtra fratii invetiatori! Progresulu de astadi alu sciintieloru si sborulu ce'lu iau pe di ce merge, ceru imperiosu, cá punèndu la o parte pericolós'a nepasare, umeru la umeru si cu braçia vigoróse se ne apucamu de lucru.

Respinsi pe tóte terenele, cum vomu puté sperá unu venitoriu mai ferice, déca cu manile in sinu vomu priví la cursulu celu linu si tacutu alu timpului ce fuge?

Viitoriulu nostru depinde dela scóla.

Cum ne este scól'a, asiá va fi tinerimea, carea este fiórea, speranti'a si viitoriulu natiunei.

Scól'a o face invetiatoriulu; la care fàra indoiéla se recere concursulu parintiloru si alu amiciloru scólei.

In scóla se pune fundamentulu educatiunei si culturei, fàra de care nu póte fi omulu in viétia.

Déca invetiatoriulu 'si face datorinti'a din ânima, cu zelu si ardóre; déca respandesce cunoscintie adeveratu sanetóse si sadesce in ânimele fragede ale prunciloru sentimente morali, scól'a prosperédia si infloresce. Din contra, totulu languedie-sce, piere.

In manile sale e depusa sórtea si viitoriulu generatiu-niloru tinere.

Labórea si silintiele sale aducu frupte insutite, merite neperitórie si binecuventarea posteritati.

Condițiunea sa modesta e de mare influintia asupr'a des-voltarei poporului; pentru aceea e demnu de o sórte mai buna, carea in mare parte atérna dela densulu, a o ridicá la trépt'a si positiunea sociale ce'i compete.

La lucru dara frati invetiatori! si toti, càrora ve zace la ânima desteptarea si inaintarea poporului!

Silésca-se fia-care dupa putintia a conlucrá la promovarea santei nóstre cause.

Fia, cá organulu acest'a se servésca de indemnu si in-curagiare nóua la chiamarea cea grea de educatori!

Dorimu, cá prin comunicarea reciproca a ideiloru, a dorintieloru si aspiratiuniloru, in colónele fóiei acestei'a, se putemu inaltia caus'a scóleloru nóstre la culmea ce i se cu-vine; éra scaderile si durerile, ce veti intimpiná in calea cea spinósa, sè'si afe vindecarea si alinarea dorita.

Acestu Nr. 1 cuprinde urmatóriele materii interesante: „Educatiunea e sórele, care aduce la maturitate talentele ti-nere.“ „Ceva despre scól'a de repetiune.“ „Romanii.“ „Alu XI-lea raportu alu ministrului r. u. de instructiune publica susternutu inaintea dietei.“ „Concursu.“

*) Reproducemu acésta poesióra dupa „Reform'a“ dela Bucu-resci din 1527 Np. 1892, pentru-cá sè se védia si de aci, precumu se mai cunóște inca si din alte mai multe simptome, cà in fine incepe a li se urí chiaru si in capitala de jargónele loru, in care batjocorescu limb'a romanésca.

— Column'a lui Traianu Nr. 10 până la 12 Octob—Decembre. Revista mensuala pentru istori'a, lingvistic'a si psihologi'a poporana sub directiunea dlui B. P. Hasdeu. Nou'a seria anulu III. Redactiunea si administratiunea se afla in cartea bisericeii Mihaiu-Voda si la tipografi'a academiei romane. Abonamentele se primescu numai pe anu: 20 lei pentru Romani'a, 30 franci pentru strainatate. Bucuresci 1882. Tipografi'a academiei romane (laboratorii romani). Strad'a academiei Nr. 26.

Sumariulu Nrii 10—12: B. P. Hasdeu: „Doin'a“ restorna pe Rösler. Zilötu Romanulu: „Inainte de Tudoru Vladimirescu“. O cronica inedita dintre 1800—1812. B. P. Hasdeu: „Crescetu si urdica.“ Etimologi'a poporana din epoc'a formatiunii limbei romane. N. Densusianu: „Monumente pentru istori'a terei Fagarasiului.“ Chr. Ne-göescu: „Cantece soldatiesci din ultimulu resboiu.“ B. P. Hasdeu: „Domname si Turcame.“ Sufixulu romanicu -ame la Macedo-romani. Glimescu, Curpanu, Petrovu si Patu; „Din obiceiurile juridice ale poporului romanu in districtulu Bacau. B. P. Hasdeu: „Ghiöga.“ O pagina din istori'a armaturei romane. I. Bianu: „Alexandru Dascalulu.“ Unu scriitoriu de preste Oltu din secolulu XVII. B. P. Hasdeu: „Apendice“ la notiti'a dlui Bianu. B. Ispirescu: „Judecat'a vulpei“, snöva din gur'a poporului. G. Chitiu: „Cuvintele crestine in limb'a romana.“ Note filologice. B. P. Hasdeu: „Siugubetiu si siugubina.“ Unu restu din infuintr'a juridica a Slaviloru. Dr. At. Marienescu: „Gruia lui Novacu si fat'a de Latinu.“ Balada poporana de preste Carpati. B. P. Hasdeu: Manuscriptulu romanescu din 1574 affatoriu in London la British Museum. T. Calimah: „Originea familiei Calimah.“ Doue acte comunicate. B. P. Hasdeu: „Nu in töte dilele Pascile.“ Originea crestinismului in Romani'a. Cronica.

A esitu de sub tipariu:

Memorialu

compusu si publicatu din insarcinarea conferentiei generale a reprezentantiloru alegatoriloru romani adunati la Sibiiu in dilele de 12, 13 si 14 Maiu st. n. 1881, prin comitetulu seu esmisu cu acea ocaziune.

Sibiiu, tipariulu tipografiei archidiecesane 1882. Formatu 8-vo 144 pagine tipariu frumosu, in care s'au stracuratu numai puçine erori tipografice.

Dupa ce acësta editiune I de doue mii exemplarie s'a si trecutu in doue luni, au aparutu in tipografi'a W. Krafft, Sibiiu 1883 din acelasi

Memorialu

editiunea a dou'a

avutita cu actele adunarei si cu partile cele mai interesante ale debateriloru conferentiei electorale din Maiu 1881, prin urmare cu unu supplementu de cinci cöle asiá, cà acëst'a a dou'a editiune a esitu de 15 cöle tiparite, care aru face circa 100 cöle scrise.

Din supplementulu acestui operatu istoricu si juridicu reflectamu anume la protocolulu adunarei, intru care se cuprinde si catalogulu exactu alu tuturoru membriloru verificati ai acelei conferentie memorabile, cu positiunea loru sociala si cu

tinutul din care au fostu alesi si delegati. Totuodata suntemu siguri, cà publiculu nici-decumu nu va trece cu vederea mai virtosu acelea discursuri eminente, care au fostu decisive intru a concentrá töte voturile intru unu singuru votu.

De si editiunea a dou'a este cu $\frac{1}{3}$ parte mai mare decâtu editiunea I a acestui memorialu, totusi pretiulu i s'a pusu numai 1 fl. 20 cr. v. n.

Memorialulu editiunea II. precumu si acelasiu memorialu tradusu in limbile germana, magiara, francesa dupa editiunea I. se póte comanda la töte librariile, atátu in tiëra càtu si in afara, éra de adreptulu se póte trage prin posta sub banda in cruce, mai usioru si mai siguru, cu spese numai de 5 cr. pe langa mandatu (Anweisung). Din câte 10 exemplarie cumperate dintru odata se dà unulu gratis. Dela 30 până la 100 exempl. se dà rabatu 20%.

— Chart'a tieriloru corönei ungueresci, teritoriulu impartitu in sensulu articiloru de lege 65 et 64 din a. 1881, adeca dupa impartirea cea mai noua, desemnata de mapistulu reg. Ign. Hatsek, sculptata si publicata in institutululu artisticu alu lui Carolu L. Posner in Budapest'a pe anulu 1883. Mesura: 1. 152, 000, mare destulu spre a fi folosita in cele mai multe casuri. Editiune förte eleganta, ce póte rivalisá prea bine cu alte producte esite din cele mai renumite litografii din strainatate. Töte 78 de comitate si districte se distingu fiecare prin colori diverse; localitatile tiparite cu litere curate. Pecatu cà nu ni s'au aratatu si pretiulu; dara se póte affá la or-care librariu dupa titlu magiaru:

A szt. István Korona országainak terképe etc. Posner Károly Lajos műintézetében 1883. Budapest.

 Anuntiu de abonamentu.

„TRANSILVANI'A“

föi'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. Anulu alu XIV-lea 1883, editoru comitetulu, redactoru G. Baritiu.

Ese de doue ori pe luna. Coprinde literatura, sciintia si actele de preste anu ale Asociatiunei. Pentru membrii cari platescu regulatu cotisatiunea de 5 fl. pe anu, acestu organu alu Asociatiunei se trimite gratis; pentru nemembri costa numai 2 fl. pe anu, inse platiti inainte. Abonamentu se primesce numai pe anulu intregu.

Espeditiunea se face de câte doi Nri dintr'odata, spre a mai crutiá din spese, dupace se dà gratis si respectfve förte eftina. Tipariu elegantu, chartia frumösa.

Din cursurile aniloru 1868 si 1881 nu se mai afla nici-unu exemplariu; din celalalte se mai afla in bibliotec'a comitetului legate usioru, si se vinde fia-care tomu cu câte 2 fl.

Pretiulu se inaintéza cu mandatu de posta deadreptulu la comitatu in Sibiiu strad'a Cisnadiiei Nr. 7.

Redactiunea.